

Elias

Kulttuurilehti

Uudenmaan Kirjoittajat ry

1/2025

Hinta 9,50 €

Animesta
iloa
myös
aikuisille!

Yaseen
Ghaleb
kirjoittaa
ihmisyydestä
ja epäkohdista

Suuri
lukupaketti
runoja,
novelleja,
kertomuksia,
kirja-
arvosteluja,
pilkunviilausta

Riku Räihän
kansalaisaktivistin ura alkoi
kirjojen hintojen nousua
vastustavasta mielen-
osoituksesta

Pilvessä

Yksi aikamme suurista huijauksista on pilvi. Tai tietenkään se ei ole huijaus asiaa ymmärtävien mielestä. Mutta me ryhymät, jotka emme tajua tuon taivaallista tietokoneista ja varsinkaan niiden käyttöiltoista, olemme ihan oikeasti luulleet, että kaikki data, jota tuotamme vaikka vain naureskellessamme hölmöille vitseille tai tykätessämme niitä netissä jakavien postauksista, saati sitten ihan oikeita tärkeitä tietojamme arkistoidessamme, häipyvät maan päältä ja lennähtää korkealle tavoittamattomiin sinne ”pilveen”, josta meidän on ajoittain ostettava lisätilaa tiedostojemme säilyttämiseksi.

Ehei. Tietojamme ei todellakaan säilötä mihinkään kapseliin tai lennätetä avaruuspölyn lailla Universumia kiertämään. Tilanne on paljon raadollisempi.

Tietomme säilötään suurin datakeskuksiin ihan täällä maan päällä!

Tieto on valtaa. Siksi se on arvokasta. Siksi sitä voi myydä korkealla hinnalla. Siksi sillä voi kirstiä, sitä voi hakkeroida, sitä voi ostaa ja myydä kuin mitä tahansa arvotuotetta. Se, joka valvoo näitä säilöntäkoneita, istuu ihan kirjaimellisesti tiedon valtaistuimella.

Toinen kallis asia tiedon säilöntälaitoksissa ovat koneiden tarvitsemat metallit, esimerkiksi litium, nikkeli ja koboltti. Niitähän eräät tyyt suurten maiden pomot nyt kovasti hinkuvat niistä maista, joista niitä löytyy. Esimerkiksi Ukrainasta. Myös Alaska on täynnä arvometalleja. Sotkamon Talvivaarastakin kaivetaan nikkeliä, kobolttia sekä uraania, sinkin, mangaanin ja muiden metallien lisäksi. Kainuu ei tietenkään ole ainut seutu, jonka maaperästä raskasmetalleja Suomessakin löytyy.

Google ja muut suuret tietotehtaat rakentavat parhaillaan valtavia datakeskuksia pitkin Suomea. Esimerkiksi Talvivaaran naapuriin, Kajaanin Otanmäkeen, aivan Talaskankaan luonnonsuojelualueen reunaa hiipoen, rakentuu kilometrin pituinen datahalli, jossa rouskuttavat tiedonsäilöntäkoneet tuottavat lämpöä niin, että Otanmäen vajaan tuhannen asukkaan kylän lämmitys hoidetaan tulevaisuudessa tämän tietomyllyn hukkasähköllä. Myös Skoda-Transtechin juna- ja ratikkatehdas haaveilee saavansa sähkönsä meidän tietojemme ylläpidon sivutuotteena.

Voimmeko luottaa tiedon säilymiseen ja säilömisessä turvallisuuteen? Vaikka rakentamisen myötä on luvattu kymmeniä, jopa satoja, uusia ihmistyöpaikkoja, korvaako tekoäly ihmisen valvontatehtävissä tulevaisuudessa? Tuoko se turvaa vai pelkoa? Entäs jos joku keksii räjäyttää tietomme taivaan tuuliin? Ihan oikeasti pilveen?

Kirjoittamisiin
Eija Tuomela-Lehti
Päätoimittaja ja Uudenmaan Kirjoittajat ry:n puheenjohtaja
toimitus.elias@outlook.com

Kuva Heini Ström

Kulttuurilehti

Elias

Kulttuurilehti Eliaksen julkaisija:
Uudenmaan Kirjoittajat ry
Nylands Skribenter rf
Päätoimittaja ja taitto: Eija Tuomela-Lehti
Toimitussihteeri: Paula Kokkonen
Toimitus: Ukirin hallitus

ISSN 2243-3414 (painettu)

Paino: Aksidenssi Oy, Helsinki 2025
Kansikuvassa: Riku Räihä
Kuvaaja: Sirpa Suominen

Uudenmaan Kirjoittajat ry Nylands Skribenter rf

Hallitus:
Puheenjohtaja Eija Tuomela-Lehti
Varapuheenjohtaja: Riku Räihä
Sihteeri: Mia Lähti
Taloudenhoitaja: Christine Hammar
Jäsenasiat: Sirpa Suominen,
Jäsenet: Laila Bröcker, Marko Korvela, Mia Lähti ja Marja Huovila
Varajäsenet: Eija Dunderfelt, Astaterhikki Salonen ja Eija Sandberg

www.ukir.info

Elias ilmestyy pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa: huhtikuussa ja lokakuussa. Seuraava Elias ilmestyy lokakuussa 2025.

Aineistot: Lehteen tulevat tekstit ja kuvat 30.8.2025 mennessä osoitteeseen uudenmaan@gmail.com

Toimitus päättää julkaisusta ja pidättää oikeuden tehdä saamaansa materiaaliin toimituksellisia muutoksia.

Tekstit: Lähetä vain täysin valmis teksti. Keskenäisiä tekstejä ei huomioida. Tekstien pituus max. (5800-5900) merkkiä kaksi A4 sivua. Tallennusmuotona RTF. Jos tekstin sommittelu on tärkeä (runot), lähetä mukana myös PDF:ksi tallennettu versio. Kirjoita omalla äänelläsi, älä kopioi suoraan toisten tekstejä. Mainitse lähteet.

Kuvat: Mikäli tarjotat tekstisi kanssa kuvia, huomioithan, että valokuvia tai piirroksia ei saa kopioida internetistä tai kirjoista ilman lupaa. Jos löydät internetistä kuvan, jonka haluat tekstiisi, kysy valokuvan ottajan tai piirtäjän (kuvan oikeudenhaltijan) lupa, ja lähetä hänen antamansa lupa tekstisi yhteydessä, lisäksi hänen yhteystietonsa. Kirjoista otetuista, skannatuista tai valokuvatuista kuvista tarvitaan myös kustantajan lupa.

Kuvat JPG-kuvina. Kuvien tiedostokokoa väh. 2 Mt. Tarkista kuvan koko itse ennen lähettämistä. Kuvakoko 100-990 kt ei ole julkaisukelpoinen.

Terveisiä eläkkeeltä:

ÄLÄ PELKÄÄ!

Kun ihmiset lähestyvät kuuttakymppii, he alkavat puhua eläkkeelle jäämisestä, pääsemisestä tai joutumisesta, vähän riippuen siitä miten työelämässä menee. Kyllästyttääkö vaiko vieläkö innostuttaa.

Perikunnalla ja työssä käyvillä ystävillä on usein se käsitys, että siellä se eläkeläinen nyhvää kotona ja odottelee, että joku soittaisi ja pyytäisi vaikka kahville tai tulisi käymään...

Todellisuus on toista. Eläkkeellä, ellei ole täysin introvertti, on todella paljon aktiviteetteja. On erilaisia eläkeläiskerhoja, joissa kussakin käydään ulkoilemassa ja teatterissa ja elokuvissa ja Tallinnan-reissulla. Eli jos kuuluu vaikka kahteen erilaiseen eläkeläisryhmään, niin johan on menoja (tuloja ei niinkään): monelle se eläke verrattuna palkkaan on alussa sinnittelemisen paikka, mutta äkkiä sitä tottuu siihen tulotasoon ja oppii huushollaamaan sen mukaan... ja monet eläkeläisille suunnatut riennot ovat tosi edullisia.

Eläkkeellä voi toteuttaa unelmiaan. Itse uneksin kirjoittamisesta ja niinpä eläkkeellä ekat kirjani tein omakustanteina, sitten jo puolikustanteina ja sitten löysin kustantamon, joka tekee kirjani täyskustanteena. Jippii. Ihanaa. Nyt on takana yli 20 vuotta eläkeläisenä ja yli 20 kirjaa.

Voi liittyä järjestöön tai yhdistykseen, joka harjoittaa hyvän-tekeväisyyttä – seurakunnan diakoniatiossa on aina tarvetta käsiparille. Tai Lionsit. Itse kuulun Lions klubiin Malmittaret, ja me järjestämme konsertteja ja keräämme yhtä ja toista vähävaraisille ja Ukrainaan. Osallistuimme muun muassa Lionsien kamina-projektiin, jossa muutama rekkakuormallinen kamiinoita vietin Ukrainaan vuonna 2024.

”Auta lasta, auta perhettä” -tapahtumassa seisomme kaupan edessä ja pyydämme ihmisiä ostamaan omien kauppatavarointensa lisäksi yhden kuivatutteen meidän kärryymme ja tapahtuman loputtua jaamme saadut tavarat siten, että osa menee oman alueen diakonian kautta ja osa lähtee suoraan Ukrainaan.

Jotta ei kunto rapistuisi, on syytä mennä uimahalliin vesijumppalle. Päivävuorot ovat edullisia ja vesijumppa jäsenille lempeää.

Kolumni

Kuva Eva Ruotsala

Itse on pidettävä huolta kunnostaan, naapuri ei sitä kumminkaan tee.

Koska tämän lehden lukijat ovat kynänpöyrittäjiä, niin kannattaa mennä kirjoituskurssille, halvin mahdollinen on Työväenopistossa. Itse vedän seurakunnan tiloissa kirjoittajaryhmää. Olemme tehneet kaksi antologiaa, ensimmäisen viitisen vuotta sitten nimeltään *Tilkutäkki, silppusäkki* ja toisen vuosi sitten, *Kultapölyä* -nimisen. Kultapölyä siksi, koska jokainen kirjoittaja uneeksi kirjailijuudesta, ja hyvin tiedämme, että antologia ei vielä kirjailijaa tee, mutta se antaa hitusen kirjailijan kultapölyä, niin hartioille kuin tekstin ylle.

Eli jos olet jäämässä eläkkeelle, ÄLÄ PELKÄÄ, vaan toteuta unelmiasi, kun siihen kerrankin on aikaa!

Ulla Welin

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n hallituksen jäsen 2015–2024

Sisällysluettelo

2. Puheenjohtajan ja päätoimittajan terveiset – Eija Tuomela-Lehti
 3. Terveisiä eläkkeeltä: Älä pelkää!, kolumni – Ulla Welin
 3. Lastenkirjatapahtuma Hyvinkäällä – Mia Lähti ja Uudenmaan Kirjoittajat ry
 4. Uudenmaan Kirjoittajilla tapahtumatyöväinen vuosi: Merja Turpeinen, Hannele Leino ja Eija Dunderfelt kirjailluissa – Eija Tuomela-Lehti
 5. Nummelan kirjaston taidenäyttely ja kirjaillat – Marja Huovila
 5. Tekoäly kirjoittajan apuna -kurssi – Uudenmaan Kirjoittajat ry
 6. Piirretyt animehahmot eivät ole vain lasten hupia – Riika Kotka
 6. Yaseen Ghaleb kirjoittaa ihmisyydestä ja epäkohdista – Eija Tuomela-Lehti
 8. Nykybisneksen valtimolla – Riku Räihä
 8. Mummu sanoo: ”Itke vaan!” – Mia Lähti
 8. Huolimatta huolistasi, runo – Vilja Kerola
 9. Aina uusia leikkauksia odotellessa – Pentti Peltoniemi
 9. Mikään ei muutu vain toivomalla – Mia Lähti
 10. ”Yksi sinulta puuttuu...”, Pirjo Kotamäki – Maria Salo-Pulliainen
 11. Hannu Niklanderin romaanisarja *Loivaa alamäkeä* kuvaa mikrohistoriallisesti Suomen vaiheita – Marja Huovila
 11. Hauen leukaluu, runo – Riika Helle-Kotka
 12. *Murskautuneet tähdet* – udmurtinoveljele suomeksi – Paula Kokkonen
 13. *Sammattista Sammattiin* – Elias Lönnrot ja hänen pitkä varjonsa – Hannu Niklander
 14. Pilkunviilausta – Paula Kokkonen
 14. Lisää pilkunviilausta – Leo Karevaara
 15. Vähäisestä virrasta tulvivaksi virraksi, nuoruusmuistelmia – Riku Räihä
 16. Mammuttimaja, novelli – Kirsti Mäenpää
 16. Kesken luomisen, runoja – Vilja Kerola
 17. Tinder, novelli – Terttu Ulander
 18. Katteeton uuden vuoden lupaus onnenkantamaisena, novelli – Leena Iisalo
 18. Voiko ihmistä muuttaa – Seija Eklund
 19. Triggeröitymiset ja glimmeröitymiset – Seija Eklund
 2. Teininöösien sanavarasto – Keijo Wääri
 19. Kirjoituskehote – Ulla Welin
 20. Jälki jäänyt – Kirsti Mäenpää
 20. Päänsisäinen huuto, runoja – Riika Helle-Kotka
 20. Peili kertoo kaiken, novelli – Keijo Wääri
 - 21 – 23. Runoja: Maija Ahlqvist, Pentti Salmela, Tuulikki Forsblom, Yaseen Ghaleb, White Raven, Juha Larikka, Kirsti Mäenpää, Keijo Wääri (pienoisnovelli), Yaseen Aldhahi
 23. Pupun palsta – Anna Korhonen
- Takasivu, Tässä lehdessä kerromme... – Toimitus

Uudenmaan Kirjoittajilla tapahtumatäyteinen vuosi

Merja Turpeisen esikoisrunokokoelma *Valolla maalattu* julkistettiin kirjastossa

Hannele Leino ja Eija Dunderfelt haastattelivat toisiaan kirjastossa

Elias-lehti oli jo painossa, kun pidimme vuosikokousta 16.3.2025 Keskustakirjasto Oodissa, kotipaikkakunnallamme Helsingissä. Vuoden 2024 kokouksen jälkeen on ehtinyt tapahtua paljon. Toimintakertomuksemme kertoo innostuksesta ja ahkeruudesta vuoden varrella. Osa tapahtumista on päässyt Elias-lehden sivuille, osa tilanpuutteen vuoksi jäänyt odottamaan parempia aikoja.

Uusi hallitus aloitti toimintansa heti vuosikokouksen jälkeen. Seuraa nettisivujamme ja Facebookia, niin pysyt kärryllä vilkkaasta ohjelmastamme. Elias-lehdessä kerromme lisää toiminnastamme syksyllä.

Uudenmaan Kirjoittajien vuoden 2024 hallitus kokoontui allekirjoittamaan tilin päätöksen helmikuussa Oodissa. Kuvassa vasemmalta oikealle: Marja Huovila, Eija Sandberg, Eija Dunderfelt, Eija Tuomela-Lehti, Riku Räihä, Christine Hammar, Sirpa Suominen ja Maria Salo-Pulliainen. Kuvan otti viereisen pöydän Anni.

Merja Turpeisen runot kertovat ihmisen kaipausta yhteyteen, irti päästämisestä ja uuden löytämisestä. Runot kietoutuvat elämänsä kaareen, ihmissuhteiden moninaiseen ilmenemiseen, sekä ajan ja kasvun sykliin.

”Jo ympyrän kehälle ripoteltu sisällysluettelo kertoo sykliisyydestä ja viittaa elämän kiertokulkuun”, sanoo Merjaa haastatellut Maria Salo-Pulliainen.

Merja Turpeinen asuu Järvenpäässä ja Padasjoella. Koulutukseltaan hän on filosofian tohtori ja työskennellyt pääasiassa työelämän tutkijana. Hän on Uudenmaan Kirjoittajat ry:n jäsen kuten myös haastattelija Maria Salo-Pulliainen.

Merja Turpeisen esikoisrunokokoelma julkistettiin Järvenpään kirjastossa 27.2.25. Merjaa haastatteli Maria Salo-Pulliainen. Uudenmaan Kirjoittajien puheenjohtaja Eija Tuomela-Lehti osoittelee sormella kuin kuninkaalliset lehtikuvissa annettuaan esiintyjille ruusut ja saatuaan itse käärepaperit. Kuva Henry Streng.

Hannele Leinon *Kohti auringonkeltaista* ja Eija Dunderfeltin *SE Jääskeläinen* -romaanit saivat esittelynsä Uudenmaan Kirjoittajien kirjaillussa viime vuoden lopulla, kun niiden kirjoittajat haastattelivat toisiaan ristiin Järvenpään kirjaston Stagella. Toistensa teosten lukeminen ristiin oli mielenkiintoinen tapa tuoda esiin uusia näkökulmia kahdesta varsin erilaisesta teoksesta. Voimauttava, naisenergiaa tulviva *Kohti auringonkeltaista* ja veijariromaanin *SE Jääskeläinen* nostivat hymyn huulille ja monia kysymyksiä runsaalle kuulijajoukko.

Hämeenlinnalainen Hannele Leino ja järvenpäläinen Eija Dunderfelt kertoivat uutuusromaanistaan kirjaston Stagella. Kuva Henry Streng.

Nummelan kirjastossa taidenäyttely ja Juuret ja kansainvälisyys -teemainen kirjailtojen sarja

Ranskalaiset ammattikoulun opettajat toivat valokuvia Ranskassa asuvista pakolaisista Suomeen. Heillä on valokuvanäyttely Helsingin rautatieasemalla ja Nummelan kirjastossa. He ovat kirjoittaneet myös kirjasen Ranskassa asuvien pakolaisten elämästä.

Nummelan kirjastossa oli maaliskuussa esillä kaksi pakolaista kertovaa näyttelyä. Uudenmaan Kirjoittajien Marja Huovilalla oli siellä taidenäyttely, jossa oli esillä kuvia hänen kirjastaan *Kaikilla ihmisillä on rajansa*. Kirja kertoo irakilaisista pakolaisista Suomessa ja heidän pakomatkaastaan Suomeen. *Kaikilla ihmisillä on rajansa* -näyttely sisältää myös tekstiä, joka kertoo lyhyesti kirjan tarinan.

Näyttelyssä oli lisäksi yksi akryyli-maalauksia, jonka on maalannut Turkissa maanpaossa oleva nainen.

Nummelan kirjastossa alkoi tammikuussa Uudenmaan Kirjoittajien *Juuret ja Kansainvälisyys* -kirjailtojen sarja. Näyttelyt ja kirjailtojen sarja järjestänyt Marja Huovila kertoi 19.3.25 kirjastaan *Kaikilla ihmisillä on rajansa*.

Kuvassa ranskalainen opettaja Natacha, egyptiläinen Ali, ranskalainen Josefine ja Marja Huovila.

Ranskalaiset toivat valokuvia Ranskassa asuvista pakolaisista ja heidän elämästään. Valokuvia oli Nummelan kirjastossa ja Helsingin rautatieasemalla.

Kuvassa venematkaa odottavia pakolaisia Turkissa.

Tekoäly kirjoittajan apuna -kurssi

Uudenmaan Kirjoittajat ry järjestää lauantaina 17.5.25 klo 11-15 kurssin Tekoäly kirjoittajan apuna Järvenpään kaupunginkirjaston Tyyni Tuulio -salissa. Kurssin vetää fil. tri Tuomas Korppi. Osallistujilla tulee olla läppäri tms., jolla pääsee internetiin. Tekoälyn tuntemusta ei edellytetä etukäteen. Kurssin jälkeen voimme mennä yhdessä syömään lähiravintolaan (omakustanteisesti) ja purkamaan kuulemaamme. Kurssin hinta on 55 euroa jäseniltä, 65 euroa ulkopuolisilta. Ilmoittaudu 30.4.25 mennessä: Toimitus.Elias@outlook.com Lisätietoja saat p.j. Eija Tuomelalta yllä olevasta osoitteesta.

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n kirjailijavierailuja Nummelan kirjastossa keväällä 2025

Tammikuussa aloitimme uuden kirjailijavierailujen sarjan Nummelan kirjastossa, Vihdissä, teemalla *Juuret ja kansainvälisyys*. Kirjailit kokoaa ja juontaa Uudenmaan Kirjoittajien hallituksen jäsen Marja Huovila.

Kirjailtojen sarjan Nummelassa aloitti 8.1. Olli Palosaari esittelemällä Vihtiin sijoittuvan romaaninsa *Elisa*.

19.2. Hannu Niklander kertoi kirjastaan *Loivaa alamäkeä*. Sarjan uusina osina Eksynyt opas sijoittuu osin Vihtiin.

19.3. Marja Huovila esitteli kirjaansa *Kaikilla ihmisillä on rajansa* kuvien kera. Se liittyi Nummelan kirjaston samannäköiseen valokuva- ja taidenäyttelyyn.

10.4. ko 18 Ulla Welin johdattelee Sotalapsien tarinoihin.

14.5. klo 18 Eija Tuomela kertoo romaanistaan *Rehellinen sauna / Rakas, tahdon rahasi*, joka kertoo intiaaneista, finnaaneista, amerikansuomalaisista sekä nettihuijareista.

4.6. klo 18 Pekka Huovila valaisee kulttuuritillogiassa Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan elämää.

Seuraa nettisivujamme muiden esiintymisten osalta! Vapaa pääsy. Tervetuloa.

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n kirjailijavierailuja Järvenpään kirjastossa keväällä 2025

Suuren suosion saavuttaneet kirjailijavierailut Järvenpään kirjaston Stagella jatkuvat. Tämän kevään kirjailijavierailujen sarja pyöritti käyntiin 30.1.2025 Astaterhikki Salosen *Unelma onnesta ja Elämä yllättää* -romaanien esittelyllä.

27.2.2025 juhlimme Merja Turpeisen esikoisrunokokoelman *Valolla maalattu* ilmestymistä.

21.3.2025 *Runosta Voimaa* -tapahtuma, Runosvengi (Zoila Forss-Crespomora, Riika Helle-Kotka, Pirjo Kotamäki ja Kasper Salonen), Suruttomat yhtye ja Open Mic. Juontajana Katri Kuusikallio. Teetarojuu. Järjestäjinä Värinä ry, Uudenmaan Kirjoittajat ry ja Järvenpään Kaupunginkirjasto. Runosta Voimaa oli esillä YLE:n Puoli Seitsemän Maailman runouden päivän ohjelmassa. Nähtävissä Areenassa.

To 24.4.2025 klo 18 Marja-Stiina Suihkon *Kadonneet kirsikat* -romaanin koulujen nykytilanteesta.

To 22.5.2025 klo 18 Helena Miettinen, *Inkerin maalla*, kirjoja Inkeristä sekä Eihivaija-lauluyhtye, joka esittää inkeriläisiä kansanlauluja.

Seuraa nettisivujamme muiden esiintymisten osalta! Vapaa pääsy. Tervetuloa.

Piirretyt animehahmot eivät ole vain lasten hupia

Japanilainen populaarikulttuuri kokosi perinteisesti Lahdessa coniharrastajat animen ja mangan pariin tammikuussa. Vuoden 2014 Frosbite oli ensimmäisenä animetapahtumana Suomessa K18 ikärajallisena. Myös kesäisin järjestettävä Desucon on ikärajallinen. Molemmat tapahtumat antavat kävijöilleen mahdollisuuden päästää sisäisen lapsensa juuri niin vallalleen kuin hän itse tahtoo.

Monet viime tammikuun conin kävijöistä aloittivat animen katsomisen ja mangan lukemisen hyvin nuorina ja kasvoivat sisään harrastukseen. Noin kolmikymppiset harrastajat pohtivat vakavasti ja aikuismaisesti sarjojen juonien, hahmojen ja teemojen analysoiden niitä. Filosofointi kumpusi

Riika Kotka piti Lahden anime-harrastajien conissa haikupajan, jossa kävijät kirjoittivat ohjauksessa lyhyitä runoja japanilaisen perinteen mukaan.

nuoruuden nostalgiaa, mutta se voi olla myös lapsekkaan viatonta innostusta. Monipäiväisestä tapahtumasta nauttiminen ei katsonut henkistä eikä fyysistä ikää. Yleinen ilmapiiri oli välitön ja iloinen.

Laaja kattaus toimintaa animen ympärillä

Conitapahtumasta löytyi taidekuja fanitaiteineen, videopelitali, kirpputori, rytmipelit, karaoke, visailuja, pukukilpailu ja lukuisia työpajoja. Amigurumipajassa virkattiin pehmoeläimiä. Nörttifolkkin temmellyksen tahdissa kuunneltiin anime- ja pelimusiikkia kuten Narutoa ja One Pieceä. Keskustelupiirien aiheina olivat muun muassa pohdinta pystyykö toivon siemen itämään ankarassa dystopiassa ja keskusteltiin lasten lukutaidosta Japanissa ja Suomessa.

Ajatuksia herättivät japanilainen mytologia ja perinteinen taide. Yksi niistä oli pitämäni haikupaja, jossa kävijät kirjoittivat ohjauksessani lyhyitä runoja japanilaisen perinteen mukaan.

Käsityön merkitys oli olennaista cosplayssä, jossa pukeudutaan omaksi animesankariksi. Käden taidot toteutuivat useissa pajoissa kuten kukkapinnejä askarrellessa Tsumami zai-kun vanhalla käsityötekniikalla, jossa neliskanttista kangaspaloista taiteltiin kolmiulotteisia terälehtiä kukaksi.

Käsityön merkitys on olennaista cosplayssä, jossa pukeudutaan omaksi animesankariksi. Japanilainen mytologia ja perinteinen taide herättävät ajatuksia.

Niitä näin myös matkallani Kiotossa osana maikojen eli geishaoppilaiden asukokonaisuutta.

Kunniavieraana tässä tapahtumassa oli äännyttelijä Tsubasa Yonaga, joka tunnetaan erityisesti roolistaan Ookiku furikabutten Ren. Hän kykenee näyttelemään niin ujoja, kipakoita kuin synkeitäkin luonteita animesarjoissa.

Kuinka opetella lempeämpää suhtautumista häviämiseen

Eräässä pajassa pohdittiin kuinka häviötä cosplayn pukukilpailussa. Häviäminen niissä on todennäköisempää kuin voittaminen, koska tapahtuma kerää runsaasti harrastajia upeissa asuissa, jotka he ovat usein itse valmistaneet sankareistaan. Myös sankarina poseeraaminen valokuvissa on oma taiteenlajinsa, kun pukuleikissä eläydytään siihen valittuun hahmoon ja esiinnyttään kyseisen sankarin elkein.

Teksti ja kuvat: Riika Kotka

Yaseen Ghaleb kirjoittaa ihmisyydestä ja epäkohdista

Yaseen Ghaleb on Irakissa vuonna 1981 syntynyt runoilija, dramaturgi ja kirjailija, joka asuu Helsingissä. Hän saapui Suomeen syksyllä 2015 suuren muuttoaalton huuhtomana.

Hän valmistui englannin kielen kandidaatiksi Basran yliopistosta, Irakista, vuonna 2005 ja toimi tulkkina kotikaupungissaan Basrassa sotien aikana. 35 vuotta hän ehti asua kotimaassaan ennen kuin oli pakko lähteä ja jättää kaikki tuttu taakseen.

Raskaita aiheita ja mustaa huumoria

Yaseen kirjoittaa proosaa, artikkeleita ja runoutta. Hän on kirjoittanut myös draamaa teattereille. Hänen ihmisyydestä ja sen epäkohdista kertova näytelmänsä *Muuttolinnut* esitettiin Vuosaaren kesäteatterissa 2023. Se perustui hänen romaaniinsa *15+*. Tarina nostaa esiin eri ikäpolvien, aikakausien sekä maailmanpolitiikan haasteita. Raskaita aiheita käsitellään mustan huumorin avulla.

Tarina pohjautuu Yaseenin omiin kokemuksiin ja hänen kuulemiinsa tarinoihin Suomessa. Se valottaa maahanmuuttajan arkista elämää ja tilannetta Suomessa. Samalla näytelmä kertoo palvelutalossa asuvasta Hanusta ja raskaista talvisodan muistoista helsinkiläisessä vanhainkodissa. Yaseen on myös tutkinut talvisotaa ja sitonut nämä tapahtumat yhteen. Tarina kuultiin viime vuonna myös Yleisradiossa nimellä *Minne kuulut, Latif*.

Kansainvälinen kirjailija

Yaseenin arabiankielinen romaani *15+* julkaistiin Kairossa vuonna 2020 Taidelta saadun apurahan turvin. Myöhemmin sen suomensi Jussi Seppälä Jenny ja Antti Wihurin käännösapurahan turvin.

Runokokoelman *Baghdadin valtaistuini* Yaseen julkaisi Beirutissa vuonna 2021 ja *Saddamin vaimon muistelmien*, *Almajida* samana vuonna Ruotsissa.

Yaseenin uusimman runokokoelman *Stigma* julkaisi Enostone-kustantamo englanniksi ja suomeksi keuhällä 2021. Sen suomensivat Uudenmaan Kirjoit-

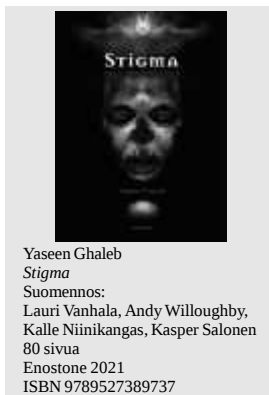
Irakilaisyyntyinen kirjailija Yaseen Ghaleb on julkaissut useita teoksia suomeksi, englanniksi ja arabiaksi monissa maissa. *Stigma* on hänen uusin runokokoelmansa.

tajat ry:n entinen puheenjohtaja Lauri Vanhala, Andy Willoughby, kustantaja Kalle Niinikangas sekä Kasper Salonen.

Yaseen kuvaa runoissaan, miltä tuntuu jättää kotimaata ja rakkaat ihmiset; miltä tuntuu päätyä pakolaisten juuretuttomaan, miljoonapaiseen massaan, kohdata tyyliä suhtautumista. Runoista löytyy kuitenkin myös mustaa huumoria ja surrealismin keventämässä rankkoja tunteita.

– Olen Uudenmaan Kirjoittajien jäsen ja julkaisen runojani myös Elias-lehdessä sekä joissakin kansainvälisissä antologioissa. Parnassokin on julkaissut kolme runoani, kertoo Yaseen Ghaleb.

*Teksti Eija Tuomela-Lehti
Kuvat Olli Hakamies*

Yaseen Ghaleb
Stigma
Suomennos:
Lauri Vanhala, Andy Willoughby,
Kalle Niinikangas, Kasper Salonen
80 sivua
Enostone 2021
ISBN 9789527389737

Nykybisneksen valtimolla

Eija Dunderfelt
SE Jääskeläinen
Sine loco 2023
Momentum Kirjat 102 sivua
ISBN 978952753879

Pakinoitsijan ja humoristin lahjat omaavalla yhdistyksemme jäsenellä Eija Dunderfeltilla (s. 1962) on sormi nykybisneksen valtimolla. Koulutukseltaan hän on matkailun liikkeenjoh-

don restonomi. Tämä hänen kaunokirjallinen esikoisteoksensa on parodinen, pakinoiva pienoisromaani, liikeväen ja heidän arkensa kuvaus. Hän tuntee hyvin aiheensa ja onnistuu osoittamaan kykynsä luoda kiinnostava, puoleensa vetävä teos, josta lukijat pitävät ja joka voisi olla tulevan kirjailijan uran alku.

Eijan ihmiskuvaus on hyvää ja mehevää, kerronta sujuvaa ja hauskaa, mutta toivoisin kuitenkin kiintoisampia kuvattavia kuin nämä tyhjänpäiväiset, sielunsa jo ammuin bisnekselle myyneet, ikääntyvät, rapistuvat ihmiset, jotka tuovat mieleeni Isak Keturin ja Samuel Väsyn pöljät seikkailut takavuosien Apu-lehdessä.

Romaanin keskivaiheilla kerronnan rytmi vaihtuu sadunomaisessa osiossa, jossa päähenkilöt kokevat opinto vuoden romanialaisessa nonsensyyliopistossa ja valmistuvat vuodessa heille täysin outoihin ammatteihin. Kerronta muuttuu tällöin kiihkeäksi,

ylimalkaiseksi fantasiaksi oltuaan sitä ennen ja sen jälkeen liikemiesten ja -naisten arjen sekä heidän fyysisten ja psyykkisen ikääntymisensä ja rapistumisensa usein pikkutarkkaa kuvausta.

Kiinnostavia kuvauskohteita olisivat mielestäni muun muassa nuoret ihmiset, joita elämä ei ole vielä turmellut ja joilla on elämä edessään. Miten he esimerkiksi selviytyvät ja löytävät onnen silloinkin, kun elämä näyttäisi tarjoavan heille vain vuoroin korulauseita, vuoroin sudenkuoppia. Tällainen aihepiiri vaatii tietenkin sekin oman asiantuntemuksensa, mutta kuka ei itsinkin kerran olisi ollut nuori? Sivilisaation turmelevista vaikutuksista edelleenkin parhaat romaanit lienee kirjoittanut englantilainen Charles Dickens (1812–1870), Lontoon alamaailman tunnetuin kuvaaja.

Hyvää jatkoa kaunokirjallisen esikoisteoksensa nyt julkaiselle, lahjakkaalle kirjoittajalle.

Riku Räihä

Mummu sanoo: ”Itke vaan!”

Marja-Stiina Suihko
Mummun ja Tirpun retkikirja
Kuvitus Susanne Paavilainen
Kustannus-Aarni 2020
69 sivua

Marja-Stiina Suihkon lastenkirja *Mummun ja Tirpun retkikirja* tuoksu mummolalta olematta silti vähäkään tunkkainen. Kirja alkaa rivakkain ottein Tirpun ruokakiukuttelulla ja iskostavalla otsikolla: Tyhmä päivä.

Kerronta on osuvaa ja vetävää, jota

on kiva lukea lapselle ääneen. Luontokuvaukset ovat todentuntuista ja sanavalinnat kiehtovia. Tunteiden kirjo on suuri, mutta onneksi räyskämäisen räiskeen voi hyvästellä pilvien mukaan pötköteltäessä nurmikolla mummun kanssa.

Kirjassa mummu käy Tirpun kanssa metsäretkillä tarinoiden ja mielikuvituksen siivittämänä selvittämässä vastauksia niin pienempiin kuin isoihinkin kysymyksiin. Miksi ihmiset soivat, mihin ihminen menee kuollessaan, miksi harmittaa tai pelottaa? Mummu jättää tarinoiden ja luonnon viisaudet jälkipolvilleen.

Kirjassa onkin vankka pedagoginen ote, jonka filosofian maisteri, äidinkielen opettaja ja kirjailija Marja-Stiina Suihko on kietonut kiehtovaan pakettiin. Kaunista tarinaa rytmittää ja elävöittää Susa Paavilaisen ihastuttava kuvitus.

Kirja herättää varmasti lukijassaan ajatuksia ja tunteita, lopussa kyyne-

leiltäkään ei välttyä. Mutta se ei haittaa, mummu tietää sen:

”Kun muut aikuiset sanovat älä itke, älä itke, mummu se vain sanoo, että itke vaan.”

Mia Läätä

huolimatta huolistasi,
välttämättä vääryyksistä

...aion naurattaa sinua

näkemättä onneasi,
tuntematta ilojasi

...aion itkettää sinua

kysymättä vointiasi,
puuttumatta asioihisi

...aion kuunnella sinua

Viija Kerola

Aina uusia leikkauksia odotellessa

Esko Tulusto
Viimeinen leikkaus
Aviador 2024
376 sivua

Lonkkaproteesi, nivelen poisto ja neljäs uusintaleikkaus.

Reportaasiteoksen tai dokumenttiromaanin välimaastoon sijoittuva omaelämäkerrallinen *Viimeinen leikkaus* (Aviador 2024) kielii sekä vanhasta tekstintekotaidosta että huolellisesta aineiston käsittelystä. Poltopisteessä ovat kolmen, neljän vuoden, osin korona-ajan kuluessa, invaliditeettiin johtaneen reisin ja lonkkavamman hoitotoimet. Ne vaativat kymmenen pienempää tai suurempaa operaatiota.

Leikkaus- ja hoitotokojen sekä

kuntoutuksen ylä- ja alamäet päähenkilö kirjasi muistiinpanoihinsa ja tallensi epikriisit, hoitokertomukset, väli- ja projektisuunnitelmat sekä väliarviot. Paranemisia tai leikkauksia odotellessa oli aikaa lukea ja miettiä. Syntyvä kirjallinen kokonaisuus, jota rydyttävät syvälliset pohdinnat maailmasta, johon mahtuu vakavuutta, huolta – jopa hirtteistä tarinointia.

Tulusto osaa kiteyttää, pelkistää kuvateksaan, kuinka arkiset toiminnot voivat olla voittamattomia jalka-, selkä- tai lonkkavammalle. Viimeisen leikkauksen jälkeen tunteen tai tilan kykenee kuvittelemaan. Teos etenee eleettömän tyylikkäästi mutta kosketavasti. Toisin kuin kuntoutuskeskuksen ”kaiken tietävät, hoitoa ja lääkäreitä haukkuvat naiset” purkavat tyytymättömyyttä, kätkee päähenkilö samansuuntaiset ajatuksensa. Ei tunnu oikealta tökkiä joka puolelta prässättäviä duunareita. Päähenkilö kohdistaa kiitoksen suomalaiselle julkiselle terveydenhoidolle: ”...korkean ammattitaidon omaavia ihmisiä siivojista huippukirurgeihin”. Myös sille kirurgille, joka vasemman lonkan tekoon toisen uusintaleikkauksen jälkeen lausautti, että leikkaus meni hyvin. Ehkä. Enää tarvittiin toiset kaksi uusintaleikkausta.

Tai: ”...sattui, nivel irtosi lonkasta. Ohoh, ortopedi sanoi, lähtipä se hel-

posti... Otti sitten kaksin käsin lujan otteen jalasta ja muljautti sen takaisin paikalleen.” Ja lopuksi: ”...korjataan, uusi leikkaus, sanoi ortopedi. Erään ambulanssimatkan jälkeen vaimo, tukipilari, kysyy retorisesti, huokaa: ”Eikö tämä koskaan lopu”.

Leikkausten välisissä suvannoissa päähenkilö pohtii ja muistikirjaan piirtelee lause: ”...että meillä oli harvinaisen hallitusjakso, jolloin ainakin yritettiin ja useissa tapauksissa onnistuttiin tekemään tietoon, ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon perustuvia päätöksiä, jopa kaventamaan tuloeroja. Se oli liian hyvää. Eihän sellainen vetele”.

Koko työuransa aikakauslehdistön palveluksessa, pääosin päällikkötoimittajana työskennellyt Tulusto vertaustuu aiempien vuosikymmenten kollegoihinsa, kuten Matti Kurjensareen, Ensio Rislakkiin ja Pauli Myllymäkeen. On kerrontaa, dialogia ja taustoitamista. Kirjan lopussa oleva ”lähdeluettelo” tukee kirjoitettua, oli se faktaa tai fiktiota, kuten myös kuusiymmentä ”Sanasto”, jonka avulla voi ymmärtää, mitä hoitokertomusten latinankieliset ja muut vieraskieliset termit tarkoittavat; vaikkapa: eksartikulaatio = raajan katkaiseminen tai katkeaminen, amputoiminen.

Tulusto ei uskomattoman huonona onnean kiittä, mutta lukija kiittää.

Pentti Peltoniemi

Mikään ei muutu vain toivomalla

Hannele Leino
Kohti Auringonkeltaista
Kustannus HD 2023
260 sivua

Hannele Leinon *Kohti Auringonkeltaista* (Kustannus HD 2023) on ajan-kohtainen ja kiertelemätön teos, johon moni nainen voi samaistua. Valitettavasti. Kirja kertoo huonosta avioliit-

ta, erosta ja sinkkuelämästä, mutta kaivautuu myös paljon syvemmälle. Kirja antaa lukijalleenkin toivoa, kun päähenkilö Anna-Leena ottaa elämän omiin käsiinsä. Kirjan näkökulmahenkilö vaihtelee luvuittain.

Anna-Leena on avioliitossaan onneton. Hänen miehensä on perheessä vain Kalle Kotiassistentti, joka ei ota mistään vastuuta. Siinä missä Hanna-Leena on aikaköyhä, kylpee Kalle ajan rikkauksissa. Tilanne kulminoituu siihen, että lattialla makaa television raaton seurana kasa selvittämättömiä asioita. Anna-Leena saa huomata, että mikään ei muutu koskaan vain toivomalla. Hän räjäyttää tutun elämänsä ja siivoaa sen tuottamasta kärsimykses-

tä jotain parempaa. Uuden itsensä naisen kasaaminen ei kuitenkaan ole helppo palapeli, ja sitä rakentaessa kompastutaan työpaikan limanuljaskaan. Mikon näkökulman piinaavat suunnitelmat Hanna-Leenaa kohtaan tuovat kirjaan kiusallista jännitystä. Perhedynamiikkaa avataan myös muun muassa tyttären näkökulmasta. Sukusalaisuuksien paljastumiselta-kaan ei säästyä.

Kirjassa käsitellään usean näkökulman kautta tabuja, ilmastonmuutosta, näennäistasa-arvoa, vähemmistöjä, ja niin petteämistä kuin voimaantumista. Kirja on viihteellinen ja vetävä, mutta myös kantaaottava feminiininen rumpusoolo.

Mia Läätä

”Yksi sinulta puuttuu...”

Pirjo Kotamäki
*Petäjäistä leipää,
taivaallista hunajaa*
Paavo Ruotsalaisen matkassa
112 sivua
Herättäjä-Yhdistys 2024

Pirjo Kotamäen säeromaani *Petäjäistä leipää, taivaallista hunajaa* – Paavo Ruotsalaisen matkassa valittiin toukokuussa 2024 Vuoden kristilliseksi kirjaksi. Kirjasta on nyt lyhyen ajan sisällä otettu jo kolmas painos. Kirja on saanut suuren suosion lukijoiden keskuudessa ja siitä uumoillaan tulevan klassikko.

Kirja teki minuun suuren vaikutuksen monella eri tasolla. Säeromaanissa tarina kerrotaan runomuodossa olevan tekstin välityksellä. Kotamäen runokieli on painokasta ja mehevää. Hän ei päästä itseään helpolla, vaan lataa vahvaa metaforaa jokaiselle riville. Säkeistä nousee esiin riipaiseva ajankuva, jolloin ihmiset Suomessa Savon sydänmailla näkivät nälkää ja palelivat. He repivät männyn kyljestä ainekset leipään, kun halla vei sadon. He kulkivat luurankomaisen laihoina ja pettuleivästä pöyhittyinä. Lapsia kuoli pieninä eikä traumaterapiaa ollut vanhemmille tarjolla. Vaikka ajat olivat raskaita, on säkeissä myös leikkisyyttä ja huumoria. Paavo sanoo menevänsä ”lainaamaan oravalta” kun hän haake leipätarpeita männyn kyljestä.

Siinä missä elämä on rankkaa, on Paavon hengellisyys allistuttavan herkkää. Paavon opetukset ja saarnat, joista kirjassa on lainauksia, ovat aitoja, suoraan sydämeistä tulevia. Voisi sanoa, että Paavo eli elämänsä sekä ruumis että sielu vereslihalla ja jalat rakoilla. Paavo kävelee käsittämättömän pitkiä matkoja kulkiessaan puhu-

massa. Vasta vanhana hän asettuu paikoilleen Aholansaareen ja ihmiset tulevat sinne hakemaan häneltä neuvoja.

Opin kirjasta paljon uutta asiaa historiasta. Paavo Ruotsalaisen aikalaisia olivat mm. Elias Lönnrot, J.V. Snellman ja J. L. Runeberg, jotka kaikki ottivat kantaa Paavo Ruotsalaiseen ja hänen toimintaansa. Kirjassa kerrotaan myös käreistä, joissa heränneet olivat syytettyinä ja poliittisista syistä, jotka vaikuttivat siihen, että tällaista kansan omaehtoista liikehdintää pelättiin.

Kirjaa voi siis lukea monesta eri näkökulmasta: upeana runoteoksena, hengellisenä kirjana tai tiettyä historiallista ajanjaksoa valaisevana tietokirjana. Minulle kirja oli merkittävä kaikilla näillä tasoilla.

Kirjassa on lainauksia ja viitteitä muutamista Paavo Ruotsalaisesta kerrotvista tai hänen elämänsä liittyvistä kirjoista. Lähteet mainitaan kirjan viimeisellä sivulla.

Paavo Ruotsalainen (1777–1852) oli minulle tuttu nimenä koulun kirkkohistoriasta. Tunnistin hänet profiilikuvasta, joka on myös Kotamäen kirjan kannessa. Muistin koulusta sen, että seppä Högman oli sanonut Paavo Ruotsalaiselle: ”Yksi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki – Kristuksen sisällinen tunteminen”.

Muuta en tästä körttiläisten eli heränneiden johtajasta tiennyt, mutta Kotamäen kirjan innoittamana hankin perustietoa Paavo Ruotsalaisesta ensin Wikipediasta. Koulussa ei kerrottu, että Thomas Wilcoxin kirjalla ”*Kallin lunajan pisara*” oli ratkaiseva merkitys sille, että Paavo Ruotsalainen alkoi ymmärtää armon koko merkityksen. Armo avautui Paavolle niin että se kuului hänen saarnoissaan ja opetuksissaan aivan ainutlaatuisella tavalla. Kotamäen kirjasta paljastuu, että Paavo vastusti kaikenlaista tekopyhyyttä ja ulkokultaisuutta. Joskus hän saattoi ryyppiskelläkin ja pistää tupakaksi. Hän ei halunnut vaikuttaa liian pyhimysmäiseltä. Hän oli taitava sie-lunhoitaja, suorastaan kärsimyksen kokemusasiantuntija.

Pirjo Kotamäen kirja kuvaa Paavo

Pirjo Kotamäki on helsinkiläinen runoilija, joka on kirjoittanut yksitoista runokokoelmaa. Hän kirjoittaa sekä maallista että hengellistä runoutta. Hän voitti Vuoden 2024 Kristillinen kirja -palkinnon säeromaanillaan *Petäjäistä leipää, taivaallista hunajaa* – Paavo Ruotsalaisen matkassa. *Pirjo on Uudenmaan Kirjoittajat ry:n jäsen.*

Ruotsalaista samaistuttavana kansanmiehenä, särmikkäänä ja piikikkäänä ja toisaalta herkistävänä, liikuttavana ja lohduttavana puhujana.

Kirja päättyy näihin Paavo Ruotsalaisen sanoihin: ”*Jos et taida rukoilla, niin ikävöi, jos et taja ikävöijä, niin sairasta Herrallen, vaikka et mitään vastausta tuntisi moneen aikaan.*”

Maria Salo-Pulliainen

Hannu Niklanderin romaanisarja *Loivaa alamäkeä* kuvaa mikrohistoriallisesti Suomen vaihteita

Romaanisarja *Loivaa alamäkeä* kuvaa mikrohistoriallisesti Suomen vaihteita vuodesta 1909 vuoteen 1969. Sen osat painottuvat siten, että *Nuoriherra* sijoittuu etenkin Vihtiin ja Kanadaan, *Tyhjää toimittamassa* Helsinkiin ja Tuusulaan, *Luovutetut alueet* Mäntsälään ja Käpylään ja *Eksynyt opas* Vihtiin. Erityisesti korostuu Otalampi, jossa Niklanderin isä vietti niin nuoruuttaan kuin viimeisimpiä vuosiaan. Kirjojen kansikuvat ovat Weicon äidin maalaamia.

Hannu Niklanderin kieli on mukavaa luettavaa. Hän kertoo mm. kirjassa *Nuoriherra* Weicon nähneen Saksassa sähköjunan ja kuvaa veturia epäveturimaiseksi, sillä hän oli aikaisemmin nähnyt vain höyryvetureita. *Nuoriherra* on Hannu Niklanderin isä Weio, jonka elämästä kirjasarja kertoo. Opettajien oli vaikea ymmärtää, että Weio kirjoitetaan ilman jiiä. *Nuoriherra*-kirjan lopussa Weion ja hänen isänsä välit katkeavat pitkäksi ajaksi, sillä Weio ei hyväksy isän eroa ja hänen uutta nuorta vaimoaan.

Puuttuva j-kirjain

Tyhjää toimittamassa alkaa vuodesta 1929, jolloin Weio on armeijassa upseerina. Toimistoväpeli kysyy, onko nimi kirjoitettu väärin, kun vännikin nimi on kirjoitettu Weio eikä Weijo. Tällöin Weio sanoo, että kyllä siitä puuttuu jii -kirjain ja lisää kynällä jiiin. Tämän jälkeen kirjailijakin kertoo aina Weijosta. Weijo menee naimisiin, eroaa armeijasta ja vaimostaan. Useiden naisystävien jälkeen Weijo löytää lopulta Maija-Liisan, joka on sairaanhoitaja. Weijon äiti on sairastunut vakavasti ja joutuu sairaalaan, jossa Maija-Liisa on sairaanhoitajana.

Kirja *Luovutetut alueet* alkaa vuodesta 1945. Weijo ja Maija-Liisa asuvat Mäntsälässä maatilalla, jossa Weijo vietti lapsena kesänsä. Hän on käynyt maatalouslukion, mutta vaimon ammatti, sairaanhoitaja, ei viittaa maatalouteen.

Karjalaisille luovutetaan taloja ja maita. Weijo ja Maija-Liisa pelkäävät Maanlunastuslautakuntaa, jota alkaa

Hannu Niklander esitteli *Loivaa alamäkeä* -kirjasarjaansa Nummelan kirjastossa 19.2.2025. Kuva: Eija Tuomela-Lehti.

vat nimittää Maanastuslautakunnaksi. Hannu Niklanderin kieli on kuvailevaa, kun hän kertoo kauniista sunnuntaipäivästä, jolloin ihmiset leppäilevät pellolla. ”Pyhäpäivän viettäjät näyttävät tyytyväisiltä, isännät leppäilevät ulkotyön ahavoittamina, emännät leppoisan hyvinvoipina kuin tiineet tammot. Olisi hyvä kaikkien torakhtaa, aurinko helottaa ja telkänpoikeet piipittävät, Maija-Liisa leppää Weijon kainalossa. Silloin Ojala mainitsee sanan Maanlunastuslautakunta. Se tulee kuin musiikissa seesteisen kohdan kesken jysähdyks orkesterista, kuin ukkosen etäinen kumina kesken heinäpoudan, kuin pihapolulta nurmen piiloon vilahtava kyy.”

Ojala istui Maanlunastuslautakunnassa. Kirjan lopussa paljastuu, että Ojalalta olisi otettu maat, kun vielä olisi pitänyt löytää karjalaisille maata, mutta hän onnistui saamaan lautakunnan päättämään, että Weijon ja Maija-Liisan pellot luovutetaan karjalaisille. Vika ei toki ollut karjalaisten, mutta Weijo ja Maija-Liisa joutuivat muuttamaan Helsinkiin etsimään töitä, kun he menettivät pellot. Pelkkä talo ei heitä enää olisi elättänyt Mäntsälässä.

Eksynyt opas on julkaistu vuonna 2024, ja siinä kirjailija itsekin syntyy jo ja pääsee mukaan tarinaan. Seisemänvuotiaana Hannu kirjoittaa aforismeja:

Hau hau, haukuvat hauvat Hauholla.

Särky on kutinan isoveli.

Yhdeksänkymmentä yhdeksän on sadan aatto.

Jos maailmassa olisi vain yksi maa, niin ketä vastaan se sotisi?

Ei ihme, että Hannu Niklanderista tuli kirjailija.

Syksyllä on tarkoitus ilmestyä kirjasarjan viimeinen teos, joka päättyy Weijon kuolemaan.

Marja Huovila

*hauen leukaluu
tietäjämme sormissa
sana resonoi*

*rei juo sakea
sushi liukuhihnalla
jo sumopainii*

*onnekkaana et
muista unohtaneesi
kun muisti pettää*

Riika Helle-Kotka
(Kaiuttimessa peipot,
Rosetta Versos)

Murskautuneet tähdet – udmurttinovelleja suomeksi

Murskautuneet tähdet
Udmurtialaisia novelleja
Suomentanut Esa-Jussi Salminen
Kansi: Juri Lobanov
Atrain&Nord Kustannusliike
Painettu EU:ssa 2020
436 sivua
ISBN 978-952-315-537-4

Venäjällä puhutuilla suomensukuisilla kielillä kirjoitettua kirjallisuutta saa harvoin käsiinsä suomennettuna. Tällaista harvinaista herkkua on kuitenkin tarjolla, kun Esa-Jussi Salminen on julkaissut suoraan Udmurtin kielestä kääntämänsä 37 novellin kokoelman *Murskautuneet tähdet*. Teos on läpi-leikkaus udmurtialaisen novellin historiasta 111 vuoden aikajaksolta (1906–2017). – Ja kun kääntäjä hallitsee sujuvasti lähdekielen ja on kääntänyt huolella valinnut ja saanut siunauksen valinnoilleen nykykirjailijoilta ja kirjallisuuden tutkijoilta, voi lukija huoletta heittäytyä hyvän proosan vietäväksi – ja sanoa kirjan suljettuaan tuntevansa udmurttien proosakirjallisuudesta aimo annoksen.

Teos esipuheineen ja tiiviine kirjailijaesittelyineen on 436-sivuinen järkäle. Ei sitä yhdellä istumalla lue! Eikä ole syytäkään. Novelleissa sukelletaan syvällä Venäjällä – noin tuhat kilometriä Moskovasta itään – asuvien udmurttien elämään, arkeen ja sielunmaisemaan, mikä vaatii lukijalta varmasti aikaa sulatella ja prosessoida lukemaansa.

Udmurttien kylmä kohtaloa historian puristaessa oikealta ja vasemmalta kuvataan novelleissa *Mahla*. Se ker-

too tienvarren koivusta, jonka ohi vyöryy Venäjän ja Siperian välinen liikenne kauppiaineen, sotilaineen ja vankikuljetuksineen. Koivun mahla maistuu kaikille, ja koivu kärsii – udmurttien kotiseudun tavoin.

Novellikokoelmaan mahtuu henkilokuvauksia, eläinkohtaloita, Udmurtian historiaa, sen arkea ja juhlaa. Parhaimmiston kuuluu novelli *Ivanaj*, joka kertoo löytökoiran koskettavan, sankarillisen elämäntarinan. *Hirven kyynel* on vangitseva eläin kuvaus hirviön ja ihmisen suhteesta.

Lapsen näkökulmasta laadittu *Pu-nainen taulurätti* kertoo koulumuistosta, kun ”Suuri Stalin” koristi luokan seinää. Jegor leikittelee taulurievulla ja osuu sillä kuvaan. Ja senhän arvaa, minkä tapahtumavyöryn se saa aikaan niin koulussa kuin koko kylässä. Herkullinen kuvaus!

Udmurttimies on usean novellin keskeinen toimija. Ei hänen elämänsä juurikaan poikkea venäläismiehen maailmasta; armeija rusentaa, viina maistuu ja sotaretkiä muistellaan. Sotilaita koulutetaan nöyryyttäen, kiduttaen ja lujaa kuria uhoamalla. Udmurttisotilaskin on silloin ”Suuren isänmaan” asialla – itsesuojelun nimissä kansallisuustransponderit sammuksissa. Miehen raastavan kuluttava maailma avautuu novelleista *Viisi urheaa*, *Vain yksi laukaus*, *Hopeinen savukekotello*, *Krapula*, *Karkuri* ja *Siperianmaarava*. Viimeksi mainittu novelli sijoittuu perestroikan jälkimaininkeihin muuttuneen yhteiskunnan tuomine arkikuvioineen ja turhautumiseen.

Naiskohtaloita, kolhujen, tuskan, menetyksen mutta myös selviytymisen värittämiä, käsitellään novelleissa *Mati*, *Tulipalan jälkeen*, *Konjakki*, *Ihminen ei ole yksin*, *Oksana*, *Lyijynsirpale*, *Vanhempain tapaaminen keskiviikkona* ja *Talkoot*.

Pjotr Tšaikovski on syntynyt Itä-Udmurtiassa, Votkinskissa, ja viettänyt siellä varhaislapsuusvuosiaan. Hän on päässyt päähenkilöksi novelliin *Lehdossa*, joka kuvaa Pjotr-pojan troikka-ajelua udmurttivanhuksen kanssa. Kerrotaan, että tämä ajelu on inspiroinut Tšaikovskia hänen *Vuodenajat*-pianosarjansa marraskuuta

kuvaavaa osaa *Troikka*.

Odotelusti kansalliset aiheet sävyttävät novelleja: on tietäjiä ja sotasan-kareita, on kiintymystä kotiseutuun tai kaipuuta sinne, on perhedraamoja ja kateuden ryydittämää naapuruutta – ja riipaiseva kertomus nälkävuodesta 1921. Näistä aiheista poikkeavat uudemmat novellit, kuten taiteilijaelämää kuvaava *Lara*-novelli. Sen yleismaailmallinen aihe ilman kansallista väriä edustaakin nykykirjallisuutta.

Teoksessa käsitetään novelli melko laveasti; muutamat kokoelmaan valituista voisi luokitella lyhytproosaksi tai pienproosaksi. Taustalla lienee venäjän kielestä saadut monet pienproosan nimitykset, kuten novella, joka käännetään novelliksi ja kertomukseksi. Itsenäisenä julkaisuna pitkää novellia tavataan nimittää pienoisromaaniksi.

Ennen novellikokoelmaa Esa-Jussi Salminen on suomentanut muutamkin, kuten udmurttien eepoksen *Dorvyzy* (2009) ja tekeillä on udmurttiromaanin ja dekkarin suomennos. Kun tähän vielä liitetään Raija Bartensin kokooma ja kääntämä udmurtinkielisen taideyliiikan antologia *Suuren Guslin kaiku* (1995), on lukijalla valinnanvara, mistä aloittaa tutustuminen udmurttien rikkaaseen kirjallisuuteen.

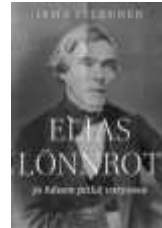
Paula Kokkonen

Udmurtia

Udmurtian tasavallassa on 1,5 miljoonaa asukasta. Se kuuluu omine lippuineen ja vaakunoineen Venäjän federaatioon. Kooltaan se on reilut 12 % Suomen pinta-alasta. Udmurtin kieli (vanhentunut nimitys votjakki) on suomen etäsuokielinen; se kuuluu uralilaisten kielten permiläiseen haaraan yhdessä komin kielen kanssa. Nimikkotasavallassaan äidinkielen udmurtin ilmoittaa noin 256.000; kyseessä on keskiuuri sukukielemme.

Sammatista Sammattiin

Elias Lönnrot ja hänen pitkä varjonsa

Irma Sulkunen:
Elias Lönnrot ja hänen pitkä varjonsa.
413 sivua
SKS 2025

Suomalaisten suurmiesten kärkijoukkoon kuuluu Elias Lönnrot. Sammatissa v. 1802 syntynyt räätälinpoika vartui kaksikielisissä oloissa, ruotsin lisäksi kielimaailmaan kuului lounaisten siirtäjämurteiden länsisuomalainen suomen muoto. Isänpuoleinen suku oli Varsinais-Suomesta, ja Lönnrot säilytti mielenkiintonsa murteisiin ja heimoihin.

Kansanrunouden keruu oli yleistynyt Lönnrotin nuoruusvuosina, ja hänestä sukeutui yksi kaikkein aktiivisimmista keuruuretkien harjoittajista. Tällöin hän joutui kokemaan kievareissa tilyäkin kohtelua, kun ei hänen oppiavierjoaan uskottu. Erityinen inho hänellä oli vaeltavia kisäleijä kohtaan. Semmoiseksi Lönnrotia luultiin ja se olisi myös ilman onnea ja ahkeruutta ollut räätälinpojan todennäköinen osa.

Lönnrotin tie vei Pohjois-Pohjanmaalle. Oulussa hän viihtyi hyvin ja sai lääkärin-toimen Kajaaniin, jonne asetti vuosiksi. Oppineet piirit olivat siellä hyvin niukat, korkeintaan kymmenkunta herraa mukaan lukien naapuripiitäjien silmätekevät. Henkisiä harrastuksia ei juuri ollut, alkoholia kului usein ja mitä melkoisimpia erii. Kajaani sijaitsi maantieteellisesti oivalla paikalla, kansanrunoja oli hyvä kerätä Kainuun syrjäkulmilta ja myös Vienan puolelle oli varsin helppo matkustaa. Minkälaiseksi Kalevala olisi aikanaan muotoutunut, jos rajanylitykset olisivatkin tapahtuneet jossakin Lapissa tai Laatokan Karjalassa?

Kajaaniin kauteen liittyi Sipisen koskessa sattunut veneen kaatuminen, jossa kaksi nuorta hukkui ja Lönnrot itse pelastui hädin tuskin. Kajaaniin aikana Lönnrot myös perusti perheen. Vaurastuessaan hän tuotti yhä enemmän sukulaisiaan ja naapurei-

taan Sammatista, jolloin Kajaaniin muodos-tui Lönnrotin ympärille jonkinlainen uusmaalainen siirtokunta. Kainuun rahvaan kanssa Lönnrotilla oli varsin vähän tekemistä.

Kalevalaan liittyy paljon yleisiä väärinkäsityksiä. Ei ollut ennen Lönnrotia mitään kansanomaista yhtenäistä Kalevalaa nykyisine juonenkulkuineen, jotka Lönnrot sitten olisi tallettanut ja julkaissut. Olenneaisesti Lönnrot sepitti itsensä ja muiden kokoamasta aineksesta jäntevän tarinan, antoi hajanaisille runoilte eepisen juonen. Hyvä niin, mutta samasta aineistosta olisi saanut useita erilaisia Kalevaloja. Täytyy suhtautua Kalevalaan kuin raamattoon: laajasta materiaalista koottuna yhtenä kirjallisenä mahdollisuutena.

Kalevalalle oli selkeä yhteiskunnallinen tilaus, nouseva fennomania kaipasi kansainväliset mitat täyttävää näyttöä suomalaisesta osaamisesta eepoksenteon alalla. Viimeistään tuolloin puhkesivat riidat kenelle Kalevala kuuluu. Lönnrotillepa tietenkin. Kyseessä on hänen itsenäinen kunokirjallinen teoksensa, hiukan niin kuin klassisen musiikin säveltäjät saattoivat käyttää jostain kuulemiaan melodioita wie ein Volkslied, kansanlaulun tapaan. Entä laajemmin ottaen, kuuluuko kalevalainen aineisto niille, joiden kulmilla se kerättiin, siis Kainuuseen vai Vienaan? Vai niille, joiden alueilla eepiset tapahtumat sattuvat, Lounais-Suomessa ja ehkä myös Länsi-Virossa?

Kun jostakin teoksesta tahdotaan tehdä monien yhteistä omaisuutta, kartetaan liian täsmällistä paikallistamista. Niinhän

1860-luvun alussa koko Lönnrotien perhe oli lyhyen aikaa koossa. Maria Lönnrotin sylissä Tekla, vanhempien takana Maria, Elias Lönnrotin sylissä Elina ja oikealla Ida. Kuvaaja ja kuvauspaikka tunteaton, n. 1863. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkisto.

Gunnar Wennerberg Uppsalan ylioppilas-elämää kuvaavassa Gluntarne -runoelmassa välttää mainitsemasta ystävästyn kotiseutuja. Näin suosittu laulukokoelma ei päätynyt yhden tai kahden osakunnan omimaksi vaan levisi laajemmin. Niinpä myös Lönnrot varoi sijoittamasta Kalevalaa mihinkään täsmälliseen Suomen kolkkaan. Nyt siitä riitti kaikille, mutta turha Kalevalaa on kartta kädessä lukea, mikä taas mainiosti onnistuu Ilaan, Vanhan testamentin tai Rolandin laulun äärellä. Lisäksi Lönnrot käytti Kalevalassa kieltä, joka ei ole oikeastaan mitään muretta eikä vakiintunut kirjakieliseksi, vaan on jonkinlaista lievennettyä yleis-itsäsuomea.

Kalevalalle riitti ottajia ja niin riitti Lönnrotillekin. Matillisena fennomaanina hän sopi suomalaisen tukkimotarinaan, torpan pojasta akateemiseen maailman huipulle. Suomeen kaivattiin kiistatta ansioitunutta yleisesti hyväksyttyä tiedemieshahmoa, niin kuin naapureilla oli, Ruotsissa Carl von Linné ja Venäjällä Mihail Lomonosov.

Akateemisista ridoista Lönnrot – tulkinasta riippen – pysyi viisaasti sivussa, löi vakavat asiat leikiksi tai ovelasti lipesi vastuusta. Erityisen ikävältä kuulostaa yhtenään syrjityn Carl Axel Gottlundin osa. Rajan takaa hänkin oli aineistoan kerännyt. Siinä missä Lönnrot tutki Vienaa, olivat Gottlundille keskeisiä Ruotsin suomalaismetsästä.

Kovin paljon Gottlundia paremmin ei lioin David Emanuel Daniel Europaeus-takaan kohdeltu. Taas luimisteli Lönnrot toisaalle.

Matthias Alexander Castrén oli hieman Lönnrotia nuorempi ja teki hänen kanssaan tutkimusretkiä, mutta rupesi myöhemmin ottamaan etäisyyttä. Castrén oli huomattavan moderni kielitieteilijä, joka piti Lönnrotia monenlaisine skyyttalais-teorioineen jo vanhentuneen paradigmaman edustajana.

Professori Irma Sulkunen on luonut perusteellisen kuvan Lönnrotista, ja monista elämäkertojista poiketen hän ei idealisoi kohdettaan. Ansioittensa ohella Lönnrot esiintyy myös aika hankalana ihmisenä. Hän tekee vaatimattomuudestaan tavaramerkkin, jolla briljeeraa kuin odottaen huomionsoitoksia, jotta voisi niistä näytävästi kielittyä. Kovin erinomainen lääkärikään hän ei ollut, pikemminkin puoskarointiin tyytynyt fatalisti. Yhtä lukuun ottamatta lapset kuolivat kulkutauteihin, joihin lääkärin taidoilla ja elintasolla olisi jo pitänyt löytyä hoito ja ennaltaehkäisy. Myös näihin jo Sammattiin palanneen Lönnrotin vaiheisiin Irma Sulkunen paneutuu kiinnostavassa teoksessaan.

Hannu Niklander

Pilkunviilausta

Tää mikään talvi olekaan — Katsaus kieltosanattomaan kieltoon

Suomen kielen erityispiirteisiin kuuluo persoonamuodoissa taipuva kielto-verbi (en, et, ei, emme, ette, eivät), joka on mukana kaikkien tempusten kielto-muodoissa. Imperatiivissa on omat kieltoamuotonsa älä, älkää jne. Kielto-rakenne voi syntyä myös ilman näky-vää kieltosanaa, eritoten arkisessa puhekielessä. Lauserakenne on ver-biloppuinen ja siihen kuuluu usein kieltohakuinen liitepartikkeli -kaan/-kään tai pronomini kukaan, mikään. Näillä eväillä ja tunnelatausta vielä voimasanoitin tai räikein kirosanoitin te-rästämillä lausumasta tulee asenteel-taan vihamielinen, jopa hyökkäävä tunteenpurkaus. Vuorovaikutustilan-teen viimeistely tehokkaalla elehtimi-sellä tuottaa performanssin, jossa uho ja negatiivinen sanoma käy selväksi kieltosanattakin. Sen paikan ja tehtä-vän on vallannut voimasana.

Lisää pilkunviilausta

Eliaksen viime numerossa 2/24 oli mai-nio ja tarpeellinenkin kirjoitus ”viheli-äisestä Z-kirjaimesta”. Sallittakoon muutama ”lisäviilaus” (osa muistinvai-raisesti, mutta tiedän nimet muista yh-teyksistä).

Viron kielessä ei ole soinnillisia konsonantteja, vaan äännettäessä b = p, d = t ja g = k, eikä äng-äännettä: mängud ääntyy mänkut; kuningas on viroksi sama kuin suomeksi, mutta ään-tyy kuninkas jne. (Karjalainen äitini (1900–1988) ei myöskään osannut äng-äännettä ja niinpä hänellä oli ja-loissaan kenkät).

Espanjan kielen z on ”lespaava” ässä ja sitä äännettäessä kielenkäski näkyy usein hampaiden välistä.

Islanninkielinen nimi Finnbo-gadótir äänetään yleensä ruotsin kielen mukaisesti finbuagadottir, mutta se ei ole oikein vaan ääntyy Finpoukatout-tir, eli ó = ou ja á = au, (lähde: Kotuk-sen julkaisu Kielikello). Ei siis myös-

*Siitä kusipäästä kukaan mitään oo kuullu.
Yäk tätä mönjää Erkkikään syö.
Paskat tää mikään oikee sauna ole.
Helvetin kuustoista tässä mitään voi-teta.
V–u tänne oo niillä mitään asiaa.*

Professori Lari Kotilainen on käsitel-lyt tällaista tunnepitoista verbiraken-netta aggressiivina tutkimuksessaan *Kiellon lumo* (2007). Aggressiivin oli esitelletty jo aiemmin kielitieteilijä Jaak-ko Häkkinen herkullisissa pakinoi-saan. Ilmiö ei ole uusi; vanha kansa on tuntenut sen ponsitapana, jota on murteissa käytetty ilmaisemaan vaik-kapa närkästymistä, suuttumusta tai kyllästymistä.

*Mie akkain juuruja kuuntele.
Pyh myö siitä rotiskoo ostettu.*

Tiälä oo näläkään ennenkää kuol-tu.

Kieliopit mainitsevat ilmiön kieltolau-seen poikkeusmuotona. Täsmällisem-män nimenkin se on saanut: kielto-sa-naton kielto. Puhutaan myös affekti-i-visesta kieltoonstruktista. Kyseiset rakenteet kun eivät ole aina aggressii-visia, mutta tunnepitoisia, affektiiv-i-sia kylläkin. Affektin tulkinta on aina kontekstiriippuvainen. Kirjailija/kir-joittaja voi ohjata tekstinsä tulkinta-typografisin keinoin, joita ovat kolme pistettä (...), ajatusviiva (–) ja huuto-tai kysymysmerkki.

*Tässä mitään kummallista ole!
Mä ketään ole lyömässä.
Mitään vastaava nähtykään!
Ne kuitenkin tänne – osaa...
Kukaan täällä voi asua.
Se keltään ole pois... vai?*

Leikkimielisesti on esitetty, että affek-tiivi olisi uusi, viides tapaluokka ”tun-totapa” perinteisten neljän, siis indi-katiivin (tositapa), imperatiivin (kä-s-kytapa), konditionaalin, (ehtotapa) ja potentiaalin (mahtotapa) joukkoon.

Paula Kokkonen

Iso kieli ”jyrää” pienen kielen: hol-lannin kielen kirjainyhdistelmä ”ei” äännetään yleisesti ai:ksi mutta se on äi. Viime vuoden Euroviisuissa hylät-ty Joost Klein äännettiin kaiken aikaa joost klainiksi, mutta se ääntyy joust kläin (lähde: Belgiassa asuva kielen-kääntäjä-tyttöäni, jolle mm. hollanti ja espanja ovat äidinkielen veroisia).

Hollannin kielen äi-kirjaimella ei ole omaa kirjainmerkkiä vaan se korva-taan nimen alussa rahina; kaupunki Nij-megen ääntyy jokseenkin ”näimeihh-jen”.

Leo Karevaara

Vähäisestä purosta tulvivaksi virraksi

Nuoruusmuistelmia

Riku Rähä

On kevät 1965. Kesäkokoinen, tummahiuksinen, teini-vuosiain elävä poika seisoo Helsingin Mannerheimintien laidalla, Ruotsalaisen teatterin edessä, katsellen Suomen ensim-mäistä Vietnam-mielenosoitusta.

Kaakkois-Aasian Tonkininlahdella Yhdysvaltojen kontrolloiman Etelä-Viet-namin ja kommunistisen Pohjois-Vietna-min rajavalvontajoukot olivat joutuneet laukaustenvaihtoon, ja sitä myöten tuolla alueella oli käynnistynyt täysmittainen suurvaltaselkkäus. Sen syyttymistä Kaak-kois-Aasiaan oli tiedustelupiireissä tiedet-ty odottaa jo vuosia, katso tästä esimer-kiä Graham Greenen romaani *Hiljainen amerikkalainen* ja sen pohjalta tehty elo-kuva, jonka pääosan esittää Marlon Bran-do.

Pojan kansalaisaktivistin ura oli alkanut jo kaksi vuotta aiemmin. 13.4.1963 Ylioppilaslehti oli kutsunut koolle mie-lenosoituksen kirjojen hintojen nousua vastaan. Hallitus purki rahapolussaan siihen asti vallinnutta kirjojen hintasäännös-telyä määräämällä kirjojen myynnille lii-kevaihtoveron, mikä vaikeutti opiskelevi-en suurten ikäluokkien elämää ja vaaransi Suomen kirjakauppa-alan kannattavuuden. Muodollista silausta kansalaisakti-vistin uralleen poika oli saanut Suomen Tei-niliiton teinijohtajakurssilla kesäkuussa 1964.

Vietnam-mielenosoituskulke saapuu Pohjoisesplanadilta ja kääntyy Manner-heimintielle vasemmalle, suunnaten Yh-dysvaltain lähetystölle Kaivopuistoon. Mielenosoittajat ovat selvästi nuorta aka-teemista väkeä. Noin sadasta mielensoi-tajasta poika tunnistaa ainoastaan Maarit Sinervon, Teiniliitosta, Sadankomiteasta ja Yhdistys 9:stä hyvin tunnusomaisen hah-mon.

Vietnamin kysymys – sittemmin Indo-kiinan sota – oli pojalle tuolloin uusi asia. Hän vierasti nuorten vasemmistolaisen, Erkki Tuomiojan ynnä muiden ”radikalis-mia”. Nuorten poliittiset pirrit eivät olleet hänen tunnusomaisin ”nuoruuden ilmas-tonsa”. Hän ei uskonut politiikkaan suu-rena ideana tai kuningastienä ja ihmetteli sosialismin suosiota ja vaikutusvaltaa. Eikä hän halunnut liittyä Sadankomiteaan tai edes tukea sataksella Sadankomitean Ydin-lehden perustamista, sinä tyhmältä ja – oh – petolliselta kuin se hänestä myö-hemmin tuntui.

Sen sijaan hän vähitellen lojalisoitui yksimielistä vastarintaa Yhdysvalloille tekeville vietnamilaisille, viidakon väelle, jotka puhuivat yksitavuisin sanoin ja oli-vat propagandan mukaan ”kiilusiilmäisiä kommunisteja kaikki tyynni!”. Rasismin kyllästävä sota muodostui havainne-esi-merkiksi siitä, millaiset teollisuusmaan ja kehitysmaan välit ainakaan eivät saisi olla.

USA:n silloisen politiikan lyhytnäköi-

syyden paljastuessa syntyi myös vääntö siitä, mikä taho pääsee korjaamaan siitä koituvan poliittisen hyödyn. Helsingin keskustan katukuvaan alkoi ilmetä *Viet-nam voittaa* -lehteä myyviä ja katuylei-söltä rahaa Vietnamille kerääviä nuorison katupartioita, joita aluksi järjestivät ruot-salaisen esikuvan mukaiset FNL-komite-at (FNL = Front of National Liberation, Kansallinen vapautusrintama). Rahaa Viet-namille he keräsivät tunnuskella ”Ilmator-juntatykki Vietnamiin!”

2.

Vuonna 1970 poliittisella kartalla kävi lu-paava, myöskin nuorison toteuttama, Tri-cont, Kolmannen maailman instituutti, joka kuitenkin kaatui erimielisyyksiin viran-omaisten kanssa. Tricontin globaalin luok-kayhteiskunnan todellisuuteen perehdy-tävä monistesarja on nykypolitiikan aar-teita edelleenkin. Nuorillehan maailma näet jää, kun aikuisista aika jättää.

Nuorison FNL-komiteoiden uskottiin levittävän maolaisvaikutusta, joten niiden kanssa kilpailemaan perustettiin Neuvos-toliiton näkemyksen mukainen, taistolais-ten johtama, Suomi–Vietnam-seura, SVS. Yleishumaanilla tunnuskellaan ”Nguyen Van Troi – Lastensairaala Vietnamiin!” SVS vei 1970-luvun alussa solidaarisuus-liikkeen johtoaseman maolaisvaikutajilta, toiminnan alkuperäisiltä aloittajilta. Viet-namin auttamista siten käytettiin keinona vasemmiston eri suuntausten välisessä vai-kutusvaltakamppailussa.

FNL-komiteat tekivät virheen, kun lo-pettivat oman toimintansa liittyttyään Suo-mi-Vietnam-seuraan. Olisihan solidaari-suustyön sarralle mahtunut useampikin kuin vain yksi järjestö. Ei solidaarisuus-työ kenenkään yksinoikeus ole, vaan sen ajatukseen päinvastoin sopisi, että useat riippumattomat toimijat yhdessä auttaisivat hyökkäyksen kohteeksi joutunutta. Eikä mikään varmaankaan voisi estää, jos rahaa lastensairaalle keräsivät muutkin kuin vain SVS? FNL-nuoret ja maolaiset kuitenkin kokemattomuuttaan antoivat kommunistien, Moskovalle uskollisten moskoviittien, näin raivata heidät pois po-liitiikasta – kävelivät kommunistien heille virittämään ansaan! Säälä säälä. Moniar-voisuus solidaarisuustyössä olisi ollut vält-tämättömyys. Pitäisihän kehitysmaiden

Kertomuksen kesäkokoinen, tummahiuksinen teinipojan kansalaisaktivistin ura alkoi kirjojen hintojen nousua vastustaneesta mielenosoituksesta vuonna 1963. Se on jatkunut muun muassa 1983 perustetussa PAND – Taiteilijat rauhan puolesta -järjestössä. Kuva Toivo Koivisto.

vapautusliikkeitä voida rauhanomaisesti tukea, ilman että samalla joutuu puoluste-lemaan Kremlin gerontokraattien kyseen-alaisia ja väärää päätöksä ja tekoja. (Neu-vostoliittohan asetti tukemaan vapautus-liikkeitä, samoin kuin lännen työläisten lakkoja, vain siinä tapauksessa, että hei-dän omat miehensä olivat liikkeen johdos-sa.)

Kommunistien voimaperäinen mukaan-tulo solidaarisuustyöhön juuri tuolloin lii-tyi siihen, että 1970-luvun alussa Viet-nam-solidaarisuusliike oli kasvanut vähäi-sestä purosta tulvivaksi virraksi. Mie-lenosoituksia sodan lopettamiseksi oli vuosittain useita ja niihin osallistui ihm-iä kaikissa Suomen suurissa kaupungeis-sa, ja miljoonia ihmisiä maailman kaikissa maissa, ei vähiten itse USA:ssa.

Kertomuksemme nuori mies osallistui tuolloin katukeräyksiin jo säännöllisesti. Iltaipäivisin, toista päästyään, hän kävi Suomen Rauhanpuolustajien toimistossa, joka tuolloin sijaitti Helsingin Bulevardil-la. Sen yhteydessä toimineesta SVS:n toi-mistosta hän nouti keräyslippaan ja julis-teen, joiden kanssa hän keräsi katuylei-söltä rahaa kaupungin keskeisillä paikoil-la. Kaikki rahat hän tilitti pennilleen las-tensairaalan rakentamiseksi Vietnamiin. Lapsenmielisyyksiin hän silti ei uskonut, vaan tiesi Moskovan juonittelun. Tärkeäm-pä hänelle kuitenkin oli solidaarisuus, joka näkyi, tuntui ja vihdoin keväällä 1975 – uskomatonta kyllä – toi voiton Indoki-nalle, sodan jo laajettua myös Vietnamin naapurimaihin.

Päättymättömältä tuntunut sota siis vihdoinkin oli ohi kestätyään täydet kym-menen vuotta! Ja tuo taannoinen poika myös valmistui ammattiin korkeakoulus-ta, jonka kylmän sodan elkeet tuntuivat hänestä kovinkin samanhenkisiltä kuin Indokiinaa terrorisovien amerikkalaisos-tilaiden. Hänen poliittiset tavoitteensa oli-vat näin tältä erää saavutetut. Hän jätti politiikasta innostuneet jatkamaan pitkää marssiaan. Itse hän joutuisi tulevana vuo-sina keskittymään ammattiinsa, tullaakseen siinä tarpeeksi hyväksi. *

Mammuttimaja

Tapatora istuu kyhäämänsä nuotion äärellä valittunsa Viljan kanssa. Molemmat järsivät Tapatoran päivällä pyydystämän valkoisen karvaturkin sääriluita. Tapatora pyyhkii vähän väliä kämmenellään suuhun pyrkivää hiuskuontaloan, joka on ollut jo monta aikaa lyhentämättä. Tässä nuotiolla paistetussa pitkäsäären koivessa ei ole paljoa syötävää. Kuivaksi ja jän-teiseksi on paisti paistunut, eivätkä miehen hiukset anna lisämakua.

– Hyvin olet lihan paistanut, sanoo vierellä istuva Vilja ja taputtaa noen mustaamalla kädellään Tapatoraa polvelle. – Vaikka enemmän pidän kylillä siitä rasvakalan lihasta, jota olet lumen aikana pyydystänyt. Siitä on toki säilössä vielä rasvaa tuolla maakuopassa ruukussa.

Tapatora ja Vilja ovat valuneet ylämaasta tänne Ancylusjärvestä työntyneelle saarelle asumaan ainakin joksikin aikaa. Riistan perässä on pitänyt tulla. Mukana ovat olleet vielä Tapatoran siittänyt isä Ikitiera ja äiti Ihamieli. Silloisessa asuinpaikassa asunut muu väki oli lähtenyt vaeltamaan ylöspäin, osa ruuhillaan meloen vesiuomia pitkin.

Tapatoran ja Viljan jälkeläiset olivat olleet aluksi mukana, mutta häipyneet vähitellen omille teilleen. Olivat jo kypsiä tekemään omia päätöksiä. Pojilla oli partakarvojen kasvu jo pitkällä ja tytöillä silmiteltävät etumukset ja useamman kuun kierron ajan verisiä päiviä. Ne olivat merkkejä, että olivat valmiita etsimään syötävänsä itse.

Löydettyään tämän paikan olivat Tapatora ja Vilja heti mieltyneet seutuun pysähdyttäväksi joksikin aikaa. Vierellä lainehti sininen laaja vesi ja ympärillä kohisi tumma metsä, josta kuului runsaasti erilaisten eläimien ääniä. Elämän jatkumisen ääniä. Syötävää siis löytyisi helposti läheltä.

Parin kuunkieron jälkeen olivat vanhuksat Ikitiera ja Ihamieli olleet siitä mieltä, että heidän oli tullut aika siirtyä maanalisiin asumiaan. Hyvillä mielin olivat asian ilmoittaneet.

– Tähän on teidän hyvä rakentaa asuinmaja ja meidän on hyvä asustel-

la tässä vierellä, joskin maan alla. Näin oli Ikitiera ilmoittanut pojalleen.

Niin tapahtuu.

Ikitiera ja Ihamieli löytyvät eräänä usvaisena aamuna nuotion viereltä kerälle jähmettyneinä, eivätkä enää näytä eläviltä.

Tapatora ja Vilja ovat kyhänneet asumuksen mustaturkin loimesta keppakojen päälle öitä ja tulevia kylmiä kausia varten. Turpeella ja sammaleella he ovat pahimmat tuulen sisään päästävät raot tilkinneet. Majasta on tullut lämmin ja turvallinen, sopivalla etäisyydellä veden viereltä.

Nyt on Tapatoran ja Viljan saateltava vanhuksat maanalisille asuinsijoille. He alkavat kaapia maata majansa viereltä kerros kerrokselta, kunnes saavat suorakaiteen muotoisen kuopan. Tapatora hakee metsän reunasta pään kokoisia kiviä haudan pohjalle vieri viereen. Sitten he raahaavat Ikitieran ja Ihamielen kivien päälle kyljelleen, polvet koukussa päätä kohden. Tässä asennossa ovat valmiita syntymään uudelleen joskus tulevaisuudessa. Näin he uskovat. Vainajien vierelle he asettelevat runsaasti matkavästä, hauta-antimia, lihaa, kuivattuja kaloja ja Ikitieran metsästysaseet. Niitä onkin runsaasti, keihäitä ja nuolen kärkiä sekä kivitaltoja. Onpa vielä jäljellä Ihamielen savikoruja ja muita saviesineitä, Vilja laittaa nekin vanhan naisen vierelle. Lopuksi Tapatora ja Vilja kaivavat rantahietikosta löytyvää punamultaa ja ripottelevat sitä haudattavien päälle yltymperiinsä. Sitten vain multakerros maanalisiin menevien päälle ja kaiken kukkuraksi runsaasti kiviä kaiken ylle, etteivät yölliset petoeläimet haista saalista.

Tehtyään kaiken tämän menevät Tapatora ja Vilja suurille aalloille peseytymään. Samalla Tapatora saa muuttaman ison kalan hyppysiinsä paljain käsin. Ne hän viskaa rannalle odottamaan paistamista.

Kesken vedessä kellumisen he kohtaavat suuren järkytyksen. Majan takaa metsästä kuuluu valtavaa töminää ja törähtelyjä. Hetken kuluttua sieltä rymistää mammuttilauma ja ohitse mennessään polkevat Tapatoran ja

Viljan majan maan tasalle. Vedessä ilottele loppuu siihen.

On noustava maalle ja aloitettava alusta majan rakentaminen. Edesmenneen kodin he nimeävät Mammuttimajaksi. Se oli hetken ja meni sitten menojaan. Uuden majan alustan he pohjustavat kunnolla. Tapatora jyrssi taltalla nuoria puunrunkoja metsästä rakennelman rungoksi, jonka päälle he pingottavat saalistettujen eläinten nahkoja, sitovat ne kiinni suolijanteillä ja kaiken kukkuraksi tulee runsas turvekerros painoksi. Kota on valmis ennen kuunkiertoa.

– Ajattelehan Vilja, sanoo Tapatora. – Muutaman tuhannen maanalisiin menneitten aikojen jälkeen tällä paikalla saattaa olla jo kivistä hakattua kömmänöitä, monen ihmisen yhtä aikaa kuljettavia ansapolkuja, jopa puiden latvuksiin asti ulottuvia asumuksia. Ihmisiä eivät enää mammutit ja muut pedot pelottele, mahtaako niitä sitten enää näillä seuduilla olla olemassa.

Vilja ajattelee. Hän makoilee vesirajalla ja napsii pähkinäpensasaa siemeniä suuhunsa. Mielikuvitus saa siivet.

– Mehän voimme sitten palata takaisin tähän paikalle, kun synnyttää uudelleen. Metsäistetään jotakin muuta kuin mammutteja ja lopuksi makoillaan jossakin karvataljalla valkorunkoisten puiden mahlaa maistellen.

Kirsti Mäenpää s. Vilikuna

Lähteet:

Leskinen, S., & Pesonen, P. A. P. 2008: Vantaan esihistoria. Vantaan kaupunki.

Vilkuna, Kustaa 1976: Etunimet. Ota va.

1.
<i>kesken luomisen taiteilija nostaa maljan sanoo nyt tämä on valmis</i>
2.
<i>olemme keijuja leijumme kevyesti keskelle näyttämöä näyttämään keijuilta</i>
Vilja Kerola

Tinder

Pikajuna pohjoisesta pöksutteli kohti Helsinkiä. Makuuvaunussa heräilivät helsinkiläiset Veera ja Helena. Ruskaretki oli takana monine värikkäine muistoineen. Päivät olivat kuluneet Saariselän tunturimaisemissa patikoiden eräopas Timpan johdolla ja illat ilakoiden Onnenmaan ravintolassa tanssin pyörteissä. Veera oli neiti-ihminen. Niinpä hän oli katsellut ympärilleen toivoen löytävänsä jonkun sopivan miesehdokkaan, mutta turhaan oli katsellut.

Makuuvaunusta naiset lähtivät ravintolavaunuun aamukahville virkistytymään. Siinä maisemia katsellessa Helena kysyi yhtäkkiä Veeralta:

– Kuulehan ystävä hyvä. Taisin keksiä hyvän keinoon sinulle miehen hakuun. Tehdään sulle Tinder-deittisivustolle oma tili. Minä otan hyvän kuvan sinusta ja sinä kirjoitat minkälaista kumppania haet. Miltä kuulosta? Tinderistäkin minäkin löysin nykyisen avioseippani ja se on ollut täysi kymppi.

– Kiitos vinkistä! Kuulostaan hyvältä ja lupauksia antavalta idealta. Nyt on kiire! Ollaan jo Tampereella ja kohdapaolin Hesassa. Ryhdytään väsäämään Tinder-sivua.

Helena otti oikein hyvän kuvan Veerasta ja sen jälkeen se ladattiin hakusivustolle, jossa nainen ensin miesseuraa tositarkoituksella. Veera kirjoitti hyvin onnistuneen kuvan alle seuraavan tekstin: ”Hei sinä vapaa noin kolmikymppinen mies. Jos kaipaat rehtiä ja suorasukaista naista niin tässäpä minä olen. En kaipaa muskelimiestä enkä rentua vaan normaalia suomalaista miestä.”

Veera napautti läheta-painiketta, eikä aikaakaan kun puhelin alkoi kilahdella kiivaaseen tahtiin. Veeraa ihmetytti, mitä nyt tehdään kun miesten kuvia pukkaa koko ajan ehdolle. Helena neuvoi häntä:

– Jos ei kiinnosta, hipaise vasemmalle ja oikealle, jos hyväksyt ehdokkaan listallesi. Seuraavaksi voit tsättäillä hyvien ehdokkaiden kanssa ja sopia vaikka tapaamisia myöhemmin, jotta näet miehet kasvoista kasvoin. Tinderissä on myös huijareita liikkeellä kalastellen varakkaita naisia hyötymismielessä, eli ole varovainen valin-

nan kanssa.

Veera sipaisi miesten kuvia vasemmalle, koska kukaan tähänastista ei miellyttänyt silmää, eivätkä heidän juttunsa tuntuneet aidoilta ja tositarkoituksella kirjoitetuilta.

Saavuttiin Helsingin asemalle ja siitä molemmat naiset suunnistivat koteihinsa. Veera kiitteli Helenaa mukavasta matkaseurasta ja sovittiin, että pikkujoulujuhlissa tavataan seuraavan kerran.

Kotona Veeran puhelin kilahteli tuon tuosta Tinderin tiimoilta. Seuraavana aamuna töihin lähtiessään Veera sulki kännykkänsä ja jätti sen kotiin.

Palauttauan töistä Veera avasi Tinder-sovelluksen ja voi sitä miesten määrää, joka oli valmiina suhteeseen. Kaikki muut miehet Veera sipaisi vasemmalle, vain yksi mies jäi ehdolle. Hän teki Veeraan syvän vaikutuksen lyhykäisellä tekstillään. Hän oli nimeltään Arno Nylund, aika hyvännäköinen mies ja hän kertoi itsestään näin: ”Tässä minä olen, kaipaamasi mies. Soita numeroon 0401234567, niin sovitaaan tapaaminen. Arno.”

Veera soitti. Puhelu oli lämmenhienkin ja ystävällinen. Sovittiin seuraavaksi illaksi tapaaminen Fazerin kahvilan.

Tapaaminen oli ihana Veeran mielestä. Arno puhui syvällä bassoäänellä niin kiehtovasti ja myös hänen ulkonäkönsä miellytti Veeraa. He ihastuivat ensisilmäyksellä toisiinsa. He myös tapailivat toisiaan hyvin useasti ja soittelivat iltaisin aina vaan kiihkeämpiä lemmenpuheluita. Arnon mielestä muuta vaihtoehtoa ei ollut kuin kosia Veeraa ja niinhän siinä kävi, että Veera suostui. Puhelun aikana sovittiin kihlauksen tapahtuvan uudenvuodenaattona.

Veeran firman pikkujoulujuhlissa oli kilpailu uudenvuodenlupauksista. Jorma huusi: ”Lopetan juomisen!”. Tiina lupasi lopettaa tupakoinnin. Lupauksia sateli joka suunnalta. Helena oli samoissa juhlissa Veeran kanssa, ja hän kuiskutteli ystävänsä korvaan jotain, mikä paljastui hetken kuluttua, kun Veeran vuoro koitti. Veera kuulutti kovalla äänellä:

– Menen kihloihin uutenavuotena! Koko sali hurraasi, hyvä Veera! Vihdoinkin päätyvät vanhanpiian päiviäsi.

Veera järjesti uudenvuodenvastanottajaiset kotonaan. Hän oli kut-

sunut juhlaan parhaat ystävänsä, joihin kuului muutama työkaverikin. Veera soitti Arnolle juhlista. Asia oli selvä. Arno soitti kello neljän jälkeen:

– Tampere jäi taakse ja ajan kohti Helsinkiä nilkka suorana. Kohta nähdään rakas Veeruskan!

Juhlinta jatkui Veeran kotona, sampanjalasit kilahtelivat ja pikkusyötävät tekivät kauppansa. Kello lähieni kahdeksaa ja Veeran alkoi huolestua. Missä Arno viipyi? Hän meni makuuhuoneen puolelle soittamaan Arnolle, mutta puhelimeen ei saanut yhteyttä. Mitä tämä tarkoittaa? Siinä samassa ovikello kilahti ja Veera juoksi avaamaan oven varmana siitä, että se olisi Arno.

Vaan toisin kävi. Oven takana seisoi tyylikäs vanhempi herrasmies esitellen itsensä:

– Olen Armon isä Olavi Nylund ja tuon tervetulle Lahden keskussairaalaan, missä poikani on hoidettavana auto-onnettomuuden seurauksena. Hänellä ei ole hengenvaaraa, ainoastaan pieniä ruuhjeita ja jalka jouduttiin kipsaamaan. Arno antoi minulle tehtäväksi tulla tänne hänen sijaisenaan, eli otamme videopuhelun hänelle kello 24. Arvoisat vieraanne saavat odottaa yllätystä vielä muutaman tunnin.

Juhlinta sai hillitymmän ja odottavan sävyn. Vieraat kyselivät epätoivoina, mitä tämä mahtoi tarkoittaa?

– No se nähdään kohta, Veera rauhoitteli vieraitaan. – Kaikki aikanaan, maltti on valttia.

Kello löi 24. Raketit sähköiyivät ympärillä Helsinkiä. Arnon isä napautti läppäriinsä auki ja näyttölle tuli kuva sairaaan sängystä, missä makasi Veeran rakas Arno. Kipsijalka oli venytyksessä katkoa kohti. Arno pyysi Veeraa lähelle ruutua ja virkkoi:

– Veera rakas, tuletko vaimokseni? Isäni toimii minun sijaisena ja hän saa pujottaa kihlasormuksen sormeesi, jos suostut kosintaani.

– Suostun! Kuuletteko vieraani, minua kosittiin ja suostui!

Arnon isä pujotti kauniin timantti-sormuksen Veeran nimettömään. Kihlapari vaihtoi ruudun välityksellä suudelmat. Vieraat hurrasivat kihlaparille ja uudelle vuodelle. Kippistä vaan teille kahdelle ja ennen kaikkea Veeralle.

Tinder-sovellus teki tehtävänsä ja Veeran uudenvuodenlupaus täyttyi.

Terttu Ulander

Elias 1/2025 17

Katteeton uudenvuodenlupaus onnenkantamoisena

1980-luvun vahvaa nousukautta seurasi 1990-luvun alussa syvä lama. Olin töissä yrityksessä, joka toi Japanista maanrakennusalan kalustoa, ja tilaukset maksettiin jenipainotteisilla valuuttakorilainoilla. Rakennusalan hyyytyminen, devalvaatio ja valtava korkojen nousu ajoivat työpaikkani konkurssiin. Ei auttanut muu kuin marssia työvoimatoimistoon. Olin juuri täyttänyt 45 vuotta.

Pöydän takana istuva noin nelikympinen mies hymyili minulle maireasti ja sanoi:

”Nythän on niin, että olette aivan liian vanha työmarkkinoille. Emme tule tarjoamaan teille työtä. Menkää kuulkaa kotiinne, järjestäkää elämännne mukavasti ja antakaa nuorempien hoitaa hommat.”

Aikaisemman kokemukseni perusteella en tästä huolestunut. Tekevä työtä löytää, ajattelin. Kouluajan kesätöistä lähtien oli työtä ollut aina tarvittaessa tarjolla.

Lama yllätti. Työnhaku oli kuin pään hankaamista seinään.

Kymmenen kuukautta myöhemmin tapasin sattumoisin lapsuudenystäväni, jolle valittelin tilannetta. Kuinka sattukaan –

Mutta voidaanko ihmisen perusluonnetta muuttaa? Esimerkiksi väkivaltaisesta ihmisestä saada lauhkea kuin lammas? Voidaanko ihmisen mielikuvitusta lisätä? Entäpä 300-kiloinen ahmija? Saadaanko hänestä ketterä 60-kiloinen jollakin ihmelineellä, ilman leikkauksia tai laihduttusta?

Useimmat ihmiset halusivat ulkonaisien muutoksia kärsimättä lainkaan tai niin, ettei itse tarvitse yrittää yhtään mitään. Kirjoittaisi vain kuin lapsi joulupukille toivomuslistan ja taikuripukki toteuttaisi toiveet, laittaisivat ihmiset täydelliseen kuntoon iästä riippumatta.

Mutta kuka hoitaisi ihmiseläimet rauhaa rakastaviksi, kohtuullisesti lisääntyviksi, luonnon kanssa sovossa eläviksi. Miten se saadaan aikaiseksi?

Miten planeetallemme saataisiin yhteinen uskomuslaji, niin ettei toisuskovia tapettaisi? Siihen tarvitaan ihan uusi ulkopuolelta tuleva voima, joka olisi kaikille sama. Sellaista ei ole vielä ilmestynyt... Lupauksia on kyllä ollut.

Palaan vielä siihen, kuinka iäkkäätkin

mies, ”pistetään toki likka töihin, jos on paikka tarjolla!”. Kuin ihmeen kaupalla sain maksusitoumuksen. Olin riemuissani.

Pitkään en ehtinyt nauttia onnenhuumastani, kun puhelin soi. Säätiön haastattelija kertoi, että hän oli esittänyt hallitukselle minun palkkaamistani, mutta joku hallituksen jäsen oli tiukasti torjunut ehdotuksen. Tiedossa oli kuulemma parempi ehdokas, joka oli työllistettynä Ateenumissa, mutta voisi tulla tähän paikkaan seuraavaksi. Niinpä haastattelijan oli pakko perua työpaikkalupauksensa. Pettymys oli valtava. Olin vihainen ja tunsin itseni petetyksi.

Pian tuli kuitenkin soitto myös toisesta työpaikasta. Sieltä pahoiteltiin, että hakemani työllistämisaikka oli juuri mennyt. Kun kerroin, että minulla olisi ollut maksusitoumus valmiina, soittaja pyysi minua käymään. Kyllähän hyvin koulutettu henkilö hyvällä työkokemuksella kannatti ilmaiseksi ottaa töihin. Minut palkattiin työhön, jota en ollut edes hakenut, ja kuuden kuukauden työllistämistyö venyi 19 vuotta 7 kuukautta pitkäksi pestiksi. Taidesäätien katteettomalla uudenvuodenlupauksella oli kauaskantoiset hyvät seuraukset.

Leena Iisalo

ihmiset pysyisivät mukana tekniikan muutoksissa. Kaikkien pitäisi iästä riippumatta hallita nopeasti uusitutuvia teknillisiä vempaimia. Monilla ei ole halua eikä edes varaa ostaa laitteita, joita eivät osaa edes käyttää.

Mitä sille asialle voisi tehdä? Tuleeko Suomesta maa, jossa robotit hallitsevat tekniikasta luopuneita? Niin ei saisi käydä, mutta pelkään pahoin, että sinne ollaan menossa.

Jotta kaikki pysyisivät kehityksessä mukana, olisi päähän asetettava tuoreet, uudet aivot. Sellaiset, jotka eivät väsy, joihin ei tule koskaan muistihäiriöitä eikä minkäänlaista muutosvastarintaa uusia asioita kohtaan.

Halukkuus ja kyvykkyys on kaikilla niin kauan kuin henki pihişee, sydän lyö ja vielä vähän sen jälkeenkin.

Olen valmiina tilaamaan uudet aivot, jos vain joku keksisi ne ja jos ne saisi edullisesti käyttöönsä.

Seija Eklund

Triggeröitymiset ja glimmeröitymiset

Minua ovat jo pitkään ärsyttäneet kovat äkilliset äänet, kuten tietyltä korkeudelta kailottavat naiset ja aika ajojin kiljahdukset ja naurut, jotka muistutavat riikinkukon rääkäisyä. Samassa kahvilassa on vaikea olla. Samoin myös taaperot, jotka itkevät naama punaisena, kun kaupasta ei saa sitä mitä he pikkusormellaan osoittavat. He nostavat äänen sille korkeudelle, että hampaitani vihloo.

Telkusta tulee ohjelmia, joissa nuoret naiset ja miehet viedään johonkin lämpimään maahan ja siellä uima-altaan reunalla selvitetään välejä. Naisilla on turvotetut huulet, pumpatut rinnat ja peput. Välillä he itkeä märsyävät ja pitkillä stiletikkynsillään pyyhkivät kyyneleitä, joita valuu pullasutinkokoisten tekorisien alta.

Samoin ärsyttävät kaikenlaiset kil-

Suunnattomasti ärsyttää tämä nykyinen teininöösien sanavarasto. Ei sitä ymmärrä Erkkikään.

Sitä ollaan niin olevinaan kun lauseissa vilahtele Liverpoolin slangia. Kauniin Suomeemme kieli on kuolemaisillaan. Puhuvat ”trikkestä”, joku on ”ihan sheesh” tai ”tää snaijaa”.

Mutta mehän olemme ihan boomeireita, jota sanaa Marinkin käytti vanhemmista ihmisistä.

Suomen kieli mahtavine murteineen voittaa kaikki triggeröinnit. Muutama pieni esimerkki Suomen murteista.

Savon murre: viskooppa melekutin, aattakee, huastellaanko Suomee.

Pori: asteklasi, fingerpori, hanu ja holipompeli.

Forssa: puskmäntti, pylsy ja mokkermelja.

Näissä on munaa!

Itsekin stadissa vuosikymmenet asuneena vanha Stadin slangi väkisininkin vielä pujahtaa sanomisiini. Toisaalta Stadin slangihan on enimmäkseen muunneltu venäläisistä ja ruotsalaisista sanoista.

pailut, joissa ihmiset juoksevat kuin heikkopäiset ja valmistelevat hienoja ruokia, joita sitten raati arvostelee julmasti ja taas itketään.

Jos taas sattuu voittamaan jonkin pannukakkukisan, niin koko porukka hihkuu ja halaa kuin voittaja olisi saanut miljoonavoiton. Tulee mieleen avohoito-osasto, jossa aamulääkkeet ovat jääneet jakamatta.

Ei hätää, telkun voi kääntää Yle Areenan puolelle ja hakea sieltä brittidekkisarjoja. Ne ovat glimmeröitymisen hetkiä. Sieltä tulee heti sellaista ohjelmaa, josta saa hyvän mielen.

Se on kuin aamu-uinti lämminvesti-altaassa ja sen jälkeen puolityhjässä rauhallisessa kahvilassa nautittu kupillinen kahvia rakkaan tyttäreni seurassa.

Seija Eklund

Nöösi-ilmaisua käyttäen ”glimmeröidyn” tulevasta kesästä. Se on tulossa parin kuunkieron jälkeen. Näillä vuosilla kesä on elämän parasta aikaa.

Loppuun runo kesästä:

Keijo Wääri

Kirjoituskehote

Tervetuloa Uudenmaan Kirjoittajat ry:n tarjoamaan ilmaisen palvelun pariin! Kirjoituskehotteen toivon antavan sinulle pontta kirjoittamiseen. Uusi kirjoituskehote julkaistaan Ukirin nettisivuilla joka kuukauden 15. päivänä. Julkaisemme kirjoituksia Eliaksessa tilanteen ja tilan mukaan.

Jään jännityksellä odottelemaan uusia kirjoituksianne.

Mikäli haluat jakaa kirjoituksesi kanssani, voit lähettää tekstisi minulle sähköpostiosoitteeseen: ulwelin@gmail.com

Terveisin
Ulla Welin
Uudenmaan Kirjoittajat ry
<http://www.ukir.info>

Kirjoitushaasteita

Kirjoituskehote 15.1.2025: Muistatko mitä vuosi sitten lupasit? Kirjoittaa tarinan kerran kuussa? (Ja kerran maassa...) Opetella uuden kielen, siivota kellari ja laihduttaa ainakin viisi kiloa. Moniko lupauksistasi toteutui? Kirjoita pakina uudenvuodenlupauksista ja niiden toteutumisesta, tai toteutumattomuudesta...

Kirjoituskehote 15.2.25: Tunnetko sanat: triggeröityä ja glimmeröityä. Ärsyyntyä ja ilahtua. (Sanataideohjaaja Anne-Mari Typpö kertoi nämä.) Siivota tehtävä on kertoa missä ja miksi triggeröidyit viimeksi. Tai vaihtoehtoisesti missä ja milloin glimmeröidyit eli koit yllättäen arjen harmaassa ilon ja valon pilkahduksen, joka muutti päivän suunnan kokonaan, ja arkisesta päivästä tulikin iloinen ja valoisa.

Aiheesta voi kirjoittaa myös runon, ärsyyntymis- tai ilahtumisrunon. Näillä sivuilla saat maistiaisina minua ilahduttaneista teksteistä.

Jälki jäänyt

Maija on kolmilapsisen perheen kuopus, sodan jälkeen syntynyt. Maijan ilmestyminen perheeseen merkitsi elämän jatkumista, toipumista karmasta sotavuosista. Niinpä tyttöä yritetään kaikin tavoin varjella vaaroista, taudeista ja kolhuista. Maija konttaa pöydän alla ja puraisee penkillä istuvan velipojan varvasta. Seuraa meteli, poika huutaa ja isä toruu häntä syystä, että Maijakin parkuu.

On talvi ja kipakka pakkanen. Maija on käynyt ulkona ja nyt nenä vuotaa. Yöllä nousee kuume ja yskiminen alkaa. Isä ja äiti valvovat lapsen kanssa yön ja toisen. Sitten nousee iso huoli, tyttö on saatava lääkäriin.

Aamulla isä valjastaa hevosen kirkkoreen eteen, äiti vaatettaa Maijan ja istuu tyttö kainalossa isän vierelle rekeen. Hevonen hölkkää ja pian taittuu viidentoista kilometrin matka kirkonkylälle sairaalaan.

Lääkäri on mustahiuksinen, mustasankaiset silmälasit nenällä, iso ja roteva mies.

Hän kuuntelee stetoskoopilla Maijan keuhkoja edestä ja takaa, koputtelee koukistetulla etusormella otsaa ja selkää. Tietysti Maija aloittaa itkun, nikottelee äidin kaulassa. Lääkäri murhahtaa: Keuhkoissa rohisee, jättävä sairaalaan. Seuraava lause onkin: Seuraava potilas!

Ja niin äiti tyttöineen poistuu lääkärin huoneesta etsimään osastoa, jonne Maija pitäisi jättää. Raskas on äidin sydän. Maija niiskuttaa sylissä, äiti sipaisee silmiään huivin nurkkaan.

Lapsia hoidetaan lastensairaalassa, erillisessä rakennuksessa kunnansairaalan kyljessä. Maijan äiteinen vastaanottaa pyylevä, tomeran olinen hoitaja.

Kun äiti yrittää jättää Maijan hoitajan huostaan, nostaa tyttö ison metelin, tarrautuu äidin sääreen, reuhtoo irti hoitajan otteesta.

Äiti kovettaa mielensä ja lähtee. Ul-

kona isä odottaa, hevonen lähtee liikkeelle heti kun äiti nousee rekeen silmät itkuksina. Sinne piti jättää, saa hän sanottua. Isä on hiljaa, pyyhkii pak-sulla kintaalla kasvojaan.

Viikon päästä Maija on tervehtynyt ja pääsee kotiin. Kaikilla on huojentunut olo.

Maija istuu sivusta vedettävässä sängyssä muu perhe ympärillään. Iso-sisko on tehnyt kangastilkuista monta mollamaijaa ilahduttaakseen pikkusiskoa. Velipoika tarjoilee lainaksi puuhevostaan. Äiti paistaa kananmunia, joita Maija syö ahnaasti. Isä hykertele katsellessaan perhettään. Niin on hyvä mieli.

Jouluna Maija saa lahjaksi yhden punakylkisen omenan. Sen hän syö hitaasti, varoen loppumista, siitä jää mukava muisto.

Sairaalassa olosta jää jälki. Usein valtaa pelko vanhempien kadottamisesta. Tunne seuraa Maijaa koko elämän.

Kirsti Mäenpää s.Vilkuna

Aamu

Yö kävelee mustat saappaat jalassa, tuhat kirjaa hytty pyytyinen, hus pois kalkattava känni pu-huu ja heinäkuun aamu kolisee kylmää, hiljaa, mene

Kotitalo

Talo on onntto, persoonaton vanha ja kelvoton myytäväksi, ja minä rakastan juuri sitä taloa.

Kevät

Kukkaseppeleissä lapset kulkevat alttarille sukupolvea toiseen tuomen hääpuvun läpi sataa riisiä

Salaisuudet

On pelottavaa, kun mikään ei ole sitä, mitä olen ajatellut. Ihmiset kätkevät itseensä salaisuuksia. Läheisten piilottamat järkyttävät eniten

Maija Ahlqvist

hengissä. Onneksi on vielä vähän aikaa kierrellä autoita katuja ilman huopikkaita. Moikata tuttuja, jos tunnen tai tuntevat.

Toisaalta lähtölupa Finnairille on annettu. Matkaan siis kohti auvoisempaa tulevaisuutta. Elämä on ollut kiireen kiertokulkua. Onneksi parhaat muistot jäävät elämään.

En anna valtaa ajatuksille enempää. Kysykää vaikka peililtä. Se tietää.

Keijo Wääri

Anteeksi maa

Etäällä, kaukana moottoriteistä, monen tienhaaran jälkeen peltoaukea. Pellon varsi, pajuttunut, Pelto, istutusköyry jo korkeina Maa, pyhä maa ylistetty, maa, Nauris-, peruna-. ruis-, kaura-, ohraa. Nyt euroina mitattu, tuottamattomaksi todettu, halvaksi havaittu, kannattamaton.

Muistot,

Pieni puro pellon laita vie, angervot, aita askel pojan, isännänkö lie, hiirenpesä Polku, polku rantaan vie askel, askel, isännänkö lie.

Etäällä, kaukana moottoriteistä, monen tienhaaran jälkeen Maa, Joskus pyhä, siunattu Esi-isät raivanneet kannot, pellot, väkipyörin, kangin. Luoja, siunaamanasi tämän maan raivaajillesi annoit Istutuspuutkin? Anteeksi, anteeksi maa, maa-aa, maani.

Vain muistoissa,

Pieni puro pellon laita vie, angervot, aita askel pojan, isännänkö lie, hiirenpesä Polku, polku rantaan vie askel, askel isännänkö lie.

Pentti Salmela

Itkin kerran olisin ollut parempi, hellempi jos olisin tiennyt sinä kuolet. Nyt en itke kun tiedän. Me kuolla ja tänään eletään, rakastetaan hulluuteen asti eikä mitään jää sanomatta kokematta.

Tuulikki Forsblom

Sieluun asti satutettu ja siitä parannettu on vahvempi kuin kivi, hellempi kuin perhosen siiven kosketus.

Tuulikki Forsblom

Päänsisäinen huuto, sanomattomien sanojen avunpyyntö jää muilta kuulematta.

Surun lankakerä purkautuu hitaasti venyen kuin viili takertuneena kitalakeen.

*

Kissoilla on yhdeksän elämää, minulla yksi.

Annoin nimekseni Kisuliini, kun opin kävelemään.

Missä ovat ne ylimääräiset elämät, laskuistani pudonneet?

Käperryn sohvan nurkkaan, yksi elämä riittää, kunhan opin parsimaan.

Riika Helle-Kotka

Peili kertoo kaiken

Kipusin vintille. Sylissä oli pinkka polvihousuja, t-paitoja, hellepaitoja, sandaaleja ja pari sinistä lippistä joissa keltaisella luki UKRI. Mistähän sellaisetkin oli löytynyt. Tietysti luulin, että ne olivat Uudenmaan Kirjoittajien lippiksiä. Ainahan voi luulla. Pakko oli tarkastaa. Googlasin. Sehän oli Pohjois-Karjalan kirjoittajayhdistys. Lyhennys sopisi vaikka Uudenmaan kirjoittajille.

Komero oli täyteen ahdettu. Oli monta purkamaton banaani-laatikkoa. Osaa ei ollut edes avattu. Tangossa roikkui parikin palttoota ja top-pahousuja. Nurkassa näin myös Standa-takavuotena ostetut harmaat jo vähän koin syömät hoptatossut. Niillä oli lompsoteltu Laajasalo– Herttonie-mi -akselilla monet talvet. Nyt ne eivät enää sovellu autoiluun.

Seinällä könöllään muistona olivat myös pappani Ily ja kalhu. Pappa oli tukkijätkä. Kovettu, joskus viinaan menevä rohm Himangan Pakhalasta. Tullut etelään uiton mukana.

Matkalaukut tursuivat etupäässä kirppistavaraa. Ne varmaan pitäisi jos-

kus konmarittaa.

Vielä katse jäämistöön. Laatikoiden takaa näen vanhan rokokoopeilin. Otan sen käteeni. Peili on pahasti ajan saatossa sumennut. Hinkkaan sumennuttua lasia. Näköelimiini ilmestyy Marlon Brando tai Cary Grant tai Tauno Palo. Kirjoitan alakulmaan nimmarin Tauno Palo.

Könyän tavaroiden kanssa alas kompuroiden. Ei edes hissiä. Piruutani katson eteisen peiliin. Mitä näen? Näen ikääntyneen olennon. Roikkuvat posket, kuin kukon helta, naama ja nahka kuin englanninbulldoggilla. Kalju melkein Kekkosen.

Kysyn peililtä, että kuka muumio on tuo papparainen? Ei tunnista. Outo hyypiö. Valehtelee peili.

Vääntelen sille ivaillen naamaani. Yritän tasoittaa pyppyjä. Irvistän. Otan sen käteeni ja heitän seinään. Sanotaan, että sirpaleet tuovat onnea, mutta nuoruutta en saa takaisin.

Siirryn muistojen aarekirjaan. Elämässä on jäljellä vain muistoja. On hyviä ja huonoja.

Ei elämästä kukaan ole selvinnyt

Secret Rivers

I followed the secretly flowing rivers,
Not marked on childhood maps,
They mislead me and I got lost in the forests —
As you were lost, or perhaps all of us were.

There were no innocent picnics, no smoky barbecue smiles existed,
Only fear.
Great fragility grew there, spreading its rough limbs,
Inconsequential orders and sounds surrounded me.

The forest within the forest — its controlled daylight,
The purity of the moons,
Commanders’ orders multiplying behind blue screens.
No berries, no baobabs, no tulips bloomed there —
Only trees in official uniforms

I lay at the border arms crossed over my head.
Some officers tried to halt time,
Stripping it off carefully concealed clocks.

No wind stirred the stony windmills of passion beneath the thick-skinned sky.
No woodcutter returned at night with firewood
To warm his child’s heart.
Only well-shaved trees,
Faces silenced by obedience,
Rusty mouths lit by the blinding glare of mechanical submission:
"Yes, sir, yes, sir—sir... sir!"

Yet somewhere in the forest, a green flame is born.
Nature recycles itself,
With no orders, no borders, no unfriendly doors.
No human agency, no sadness.

Yaseen Ghaleb

– antaa yö hymyillä
meille kauniisti
kahden sielun
kietoutua yhdeksi –

White Raven

– syylisyys syö
ihmisen niin tyhjäksi
ettei enää tiedä
kuka on –

White Raven

Olen syvällä
metsässä
hitaita silmiä
tähtiä
kengänkärjessä

Juha Larikka

Vierellä

Tule vierelle, tummu jo yö.
Tähtien valossa varjosi liikkuu,
hiljaa kosketan, oletko siinä.
Nimesi kuiskaen, kuuletko sen.
Aamuun asti on meillä aikaa
auringon nousua yhdessä katsoa
Pidän kiinni, en irti päästä
hetki on helmiä täynnä.

Kirsti Mäenpää s. Vilkuna

Juna

Juna kolisee ohitse
silmissä vilisee
liian kiire
en taaskaan ehtinyt mukaan

Jospa sitten huomenna
suunnittelen valmiiksi
aikaतालun rakennan
kellon mukaan tarkasti

Kirsti Mäenpää s. Vilkuna

Huomenna
maalaan mustat enkelit
valkoisiksi.
Kirjoitan unettoman yön
lakanoihin
korpinverellä
rukouksen.

Juha Larikka

Uudenvuodenlupauksia

Taloni ylimmästä kerroksesta näkyy vieläkin syysuhkua säteilevä kaupunki. Nyt pitäisi olla talvi. Pitänee soittaa ukko ylijumalalle. Ai niin, eihän itsellään isä Ukkosen Jumalalla ole älypuhelin. On vain vanha Nokian simpukka. En ole varma, kulkeeko sinne edes posti, kun ei oikein kulje tännekään. Toisaalta jos tällaista pitelisi vaikka toukokuuhun asti niin, mikä ettei voisi lähteä vaikka Santorinille katsomaan auringonlaskua.

Niistä uudenvuodenlupauksista: Joulun alla kauppojen tavarapaljouden seassa iän ikusia tip-tap -lauluja ämyreistä kuunnelleena päätös oli, että tänä vuonna ei meille tule joulua.

Uuden vuoden yönä päätin lopettaa tupakan polton. Olen tehnyt sen usein. Tipattoman tammikuun kunniaksi päätimme lähteä Tallinnaan katselemaan muka nähtävyyksiä.

Vaikka vaalit lähestyvät, en aio enää lähteä ehdokkaaksi. Edellisvuonna olin. Jäin muutamaa ääntä vaille valtuustopaikasta. Sivistyslautakuntaan pääsin. Ehkä eräs syy oli vaalisloganistani: ”Valitset oikein kun valitset Wäärin”. Se luukku on siis taputeltu. Tässä demarikaupungissa ei kokkarit juhli.

Näillä vuosilla ainoa toivoni on, että kun potkaisen tyhjää, niin minulle järjestetään hauskat hautajaiset. Ei yltiöpäistä kehumista ja muuta ylistystä vaan iloista musiikkia, kuorolaulua. Ei puheita, ei kukkia, paitsi nokkosia. Ei väkisin puristettuja kyyneleitä. Ja mahdollisiin adresseihin lause: ”Olihan eläessään kokolailla v...tumainen mies”.

Keijo Wääri

The Digital Woodcutters

Written by Yaseen Aldhahi

Tonight the moon ends in the mouth of a dragon
And the sky hides under the dreams
Shocked children were we

Seeing, through thousand eyes
The forest opening like heaven
And there,
As angels,
The digital woodcutter’s eyes.

Throwing their axes aside
Leaning on ChatGPT,
Speaking of trees and the last drags of damp cigarettes,
Finding shade in meaning —
Or perhaps finding nothing at all.
"Ihan sama", they say to each other,
Then vanish into the high winds.

The woodcutters,
Sipping coffee in digital cafés,
Flickering images dancing before them,
They greet the news with cold indifference
Blazing forests behind them, unseen
Hiding simmering grudges,
begging for words of admiration.

In the(ir?) digital realm,
The colors of victory and defeat strike at their hearts,
And twisted paths of life unfold.
Oh, how they still circle the forest,
Walking in search of what they’ve lost.
When images align with their dreams,
Turning into legends—
They raise their axes as banners,
Singing of endless battles,
Chaos smothering their stories.

They plunge into the blue,
With ancient axes and battered tools,
Scrolling on their phones through pages
Displaying the trees they’ve felled—
An entire forest erased.
The woodcutters,
Caught between the weight of the axe and the ashes left behind.

Digitaaliset metsurit

Suomenno Christine Hammar

Tänä iltana kuu päätyy lohikäärmeen kitaan
Ja taivas piiloutuu unien alle
Me järkyttyneet lapset

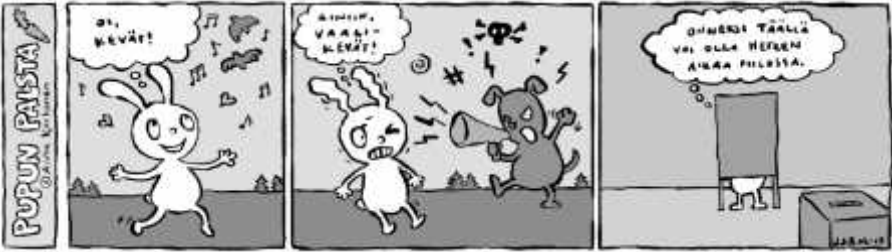
Näimme tuhansien silmien kautta,
Metsän avautuvan kuin taivaan
Ja siellä,
Kuin enkeleinä,
Digitaalisten metsurien silmät.

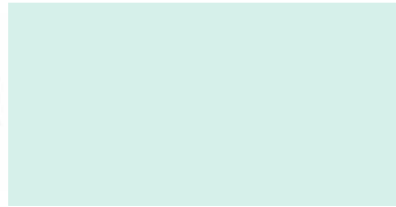
Heittäen kirveensä sivuun,
Luottaen ChatGPT:hen,
Puhuen puista ja kosteiden savukkeiden viimeisistä henkosista,
Löytäen varjon tarkoituksesta –
Tai ehkä eivät yhtään mitään.
”Ihan sama”, he sanovat toisilleen,
Kadoten puhuriin.

Metsurit,
Siemailevat kahvia digitaalisissa kahviloissa
Välkkyvien kuvien tanssissa heidän edessään,
He tervehtivät uutisia kylmällä penseydellä,
Liekehtivät metsät takanaan, näkemättä
Piilottaen hautomansa kaunat,
Rukoillen ihailevia sanoja.

Digitaalisessa valtakunnassaan,
Voiton ja tappion värit iskevät heidän sydämiinsä,
ja mutkittelevat elämänpolut paljastuvat.
Oi, miten he yhä kiertävät metsää,
Etsien kadottamaansa.
Kun kuvista tulee heidän uniaan,
Muuttuen legendoiksi –
He kohottavat kirveensä kuin liput,
Laulaen loppumattomista taisteluista,
Kaaoksen tukahduttessa heidän tarinansa.

He syöksyvät sineen,
Muinaisine kirveineen ja kolhiintuneine työkaluineen,
Vierittäen sivuja puhelimissaan,
Esitellen kaatamiaan puita –
Kokonainen metsä poispyyhitty.
Metsurit,
Juuttuneet kirveen painon ja jälkeen jäänen tuhkan väliin

Tässä lehdessä kerromme muun muassa Yaseen Ghalebista, Basrassa, Irakissa syntyneestä kirjailijasta, joka niittää nyt mainetta Suomessa ja maailmalla sekä runoilijana että kantaa ottavana kirjoittajana monissa lehdissä.

Kerromme myös Uudenmaan Kirjoittajien järjestämistä tilaisuuksista. Kuvan syyrialaisia herkkuja nautimme Ravintola Levant Töölössä, Helsingissä joulun alla.

Kirjailloissamme kirjailijat esittelevät teoksiaan. Kirjailijavierailuja Uudenmaan Kirjoittajat ry järjestää muun muassa Järvenpään ja Nummelan kirjastoissa.

Marja Huovila kertoi kirjoittamastaan kirjasta *Kaikilla ihmisillä on rajansa*. Kirjassa on runsas kuvitus pakolaisten matkasta Suomeen. Aiheeseen liittyvä valokuvanäyttely kiertää Vihdin lisäksi muissakin kirjastoissa. Kuvassa ravintolapäivä Ranskassa.

